

de journalist

NIEUWSGIERIG • KRITISCH • GEDREVEN

april 2025
tweemaandelijks
#255



Vlaamse Vereniging
van Journalisten
VZW ERKEND ALS BEROEPSVERENIGING

JAN BALLIAUW
OVER DESINFORMATIE UIT RUSLAND

GEZOCHT
VROUWELIJKE SPORTJOURNALISTEN

ANNE VANRENTERGHEM

**‘Politiek helder uitleggen,
dat is een waanzinnige rol’**



IN DIT NUMMER

- 03 EDITO**
- 04 SPREEKTID**
Interview met Anne Vanrenterghem,
politiek journalist bij de VRT
- 08 ACTUA**
Korte berichten
- 10 VVJ ACADEMY**
Efficiënt praten met AI-modellen
- 12 DE PASSIE VAN**
Antal Hollosi
- 13 VAKPERS**
Natuurpunt
- 14 ACTUA**
Auteursrechten en vergoedingen: een
update
- 17 EXPEDITIE FREELANCE**
Maya Toebat
- 18 ACTUA**
Gebrek aan vrouwelijke sportjournalisten

- 20 INTERVIEW**
Jan Balliauw over desinformatie uit
Rusland
- 22 ENQUÊTE**
Tarieven freelancejournalisten:
eerste bevindingen
- 25 ACTUA**
Zorgen over persvrijheid in de VS
- 26 FOTOROL**
Inge Kinnet
- 28 RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK**
Overzicht van de recentste uitspraken
van de Raad
- 31 INTERVIEW**
Judit Verstraete, nieuwsombudsvrouw
bij VRT NWS
- 32 IN & UIT HET VAK**
Ben De Smet & Nick De Backer
- 34 ONDER EMBARGO**
Het reilen en zeilen in het wereldje

Zelf een goed idee?

Stuur je pitch naar redactie@journalist.be
voor 24 april 2025.

COLOFON

COÖRDINATIE:

Charlotte Michils
(charlotte.michils@journalist.be)
en Steve Van Herpe
(steve.van.herpe@journalist.be)

EINDREDACTIE: Steve Van Herpe

CONCEPT EN VORMGEVING:
Revista (www.revista-media.be)

KERNREDACTIE: Charlotte Michils -
Karl van den Broek - Kris Van Haver -
Steve Van Herpe

MEDEWERKERS: Margot Cassiers -
Dominique Deckmyn - Sofie Demeyer -
Charlotte Deprez - Thomas Detombe -
Hans Dierckx - Emy Elleboog - Selma
Franssen - Inge Kinnet - Roland Legrand -
Charlotte Michils - Tom Peeters - Joris
Snaet - Maya Toebat - Kris Van Haver -
Steve Van Herpe - Geert Van Lierde -
Gie Van Roosbroeck - Luc Vanheerentals

COVER: Emy Elleboog

REDACTIESECRETARIAAT:

Zennestraat 21, 1000 Brussel
Tel. 02/777 08 40
info@journalist.be, www.journalist.be

ABONNEMENTEN: info@journalist.be

RECLAMEREGIE: Beny Bechler,
beny.bechler@journalist.be

DRUK EN VERZENDING: Graphius



Vlaamse Vereniging
van Journalisten

JAMMEN

“Er is werk aan de winkel bij de JAM”

Het is ongebruikelijk een voorwoord van dit blad op te hangen aan het overlijden van een journalist. Maar rond een figuur als Frans Wauters (77) kan je gewoon niet heen. Zeilen was zijn passie, maar de lange carrière van de man uit Muizen ademt journalistiek. Het gros van de Vlaamse mediahuizen kende hij van binnen en van buiten en Frans toonde zich steevast een vurig verdediger van journalisten die onrecht werden aangedaan.

Frans Wauters was van vele markten thuis. Bij de VVJ waakte hij als penningmeester over de boekhouding en financiën. Met de VVJ en de Franstalige zusterorganisatie AJP dokterde hij een solidariteitsmechanisme uit voor de federale koepel van journalistenverenigingen AVBB. De meest spectaculaire rol die Frans Wauters speelde was als directeur van de JAM, de Journalisten Auteursmaatschappij. In die functie bedong hij betere voorwaarden voor auteursrechten en een vlottere uitbetaling. Door de Vlaamse en Franstalige journalistenverenigingen samen met de JAM onder één dak te brengen, hoopte Frans Wauters tegelijk meer financiële zekerheid te bieden aan journalisten.

Het is dan ook pijnlijk te moeten vaststellen dat de JAM twaalf jaar na Frans' vertrek in zwaar weer is verzeild. Personeelstekort en computerproblemen spelen de auteursrechtenorganisatie al vele jaren parten. Zowel de VVJ als onze Franstalige tegenhanger AJP krijgen hierover steeds meer dringende vragen van eigen leden die ongerust, ontevreden of boos zijn omdat hun rechten niet verzorgd worden.

Dat is niet het enige dat mis lijkt te lopen. Zo voorziet het recente Europese uitgeversrecht dat journalisten aanspraak kunnen maken op een 'passend deel' van de vergoedingen die de Googles van deze wereld aan de uitgevers uitkeren. Deals van Google met de uitgevers hierover zijn er al. Maar over welke beheersvennootschap in België belast zal worden met de inning en verdeling van het journalistendeel, is nog niet duidelijk en het lijkt erop dat de JAM wel erg lang gewacht heeft met het nodige lobbywerk.

De JAM is een andere organisatie dan de VVJ, maar we bedienen wel dezelfde journalisten en zitten in de Zennestraat letterlijk in hetzelfde schuitje. Er is dus werk aan de winkel bij de JAM. De raad van bestuur van de JAM mag die computerproblemen en personeelstekorten vijf jaar later niet meer als excuus gebruiken.



**KRIS
VAN HAVER**
*Voorzitter
VVJ*

‘Politiek is veel dichterbij dan mensen soms denken’

Vragen beantwoorden doet Anne Vanrenterghem (35) met dezelfde flair als vragen stellen. Sinds ze in 2021 bij de VRT van justitie naar politiek verhuisde, weet ze: dit is het. ‘Ik vind het idee aanlokkelijk om dit heel lang te blijven doen.’

AUTEURS: CHARLOTTE MICHILS & STEVE VAN HERPE

FOTO'S: EMY ELLEBOOG

Op je Instagramaccount postte je begin dit jaar: 'Work in 2024 was a privilege.' Waarom voelde je je bevoorrecht?

'Het was de eerste keer dat ik als politiek journalist de verkiezingen meemaakte. Dat ik daar op de eerste rij van de gebeurtenissen mocht staan, vond ik een privilege. Op zo'n belangrijk historisch moment in de politiek alles zo behapbaar mogelijk uitleggen, is een waanzinnige rol. Ook als ik het parlement binnenkom, heb ik nog altijd een speciaal gevoel. Je badge tonen, door de poortjes gaan, de vertrouwde blik van de securitymensen... Het is een bijzondere ervaring om daar te mogen rondlopen.'

De dingen behapbaar maken voor de mensen, hoe belangrijk vind je dat voor een journalist?

'Heel belangrijk. Mensen zeggen me soms dat ik de zaken helder uitleg. Dat vind ik het mooiste compliment om te krijgen. Je merkt dat sommige mensen heel wantrouwig naar politiek kijken en dat is niet altijd terecht. Vorige week nog sprak een koppel mij aan in een binnenspeeltuin om te zeggen dat ze dankzij mij weer geïnteresseerd waren in de politiek. Dat is natuurlijk het doel.'

Maar voor jou is die politieke context evident. Je weet hoe het wereldje functioneert...

'Dat klopt. Als je jarenlang hetzelfde doet, is het risico dat je een vakidioot wordt. Het is daarom belangrijk om veel te praten met mensen, ook privé, om te weten te komen wat er leeft. Als politiek journalist heb je ook buikgevoel en mensenkennis nodig. Het is niet alleen de ruzies tussen ministers in het parlement, maar ook wanneer je vuilniszak wordt opgehaald, of je straat er goed bij ligt, of je kinderen naar de opvang kunnen... Politiek is veel dichterbij dan mensen soms denken. Als je aan de

schoolpoort hoort dat iedereen het heeft over de crèche voor de allerkleinsten die nog maar twee dagen per week open is, dan weet je: hier kan ik iets mee doen.'

Had je tien jaar geleden gedacht dat je nu politiek journalist zou zijn?

'Nee. Journalistiek heeft me wel altijd enorm geboeid, maar toen puntje bij paaltje kwam, durfde ik het niet gaan studeren. Ik weet nog dat ik destijds zelfs heb gegoogeld welke studies VRT-journalisten gedaan hadden. En de conclusie was: je hoeft niet per se journalistiek gestudeerd te hebben om journalist te worden. Toen dacht ik: het is misschien slimmer om gewoon voor rechten te gaan, een van mijn andere interesses. Uiteindelijk heb ik daarna dan nog een master journalistiek gedaan.'

'Als politiek journalist heb je ook buikgevoel en mensenkennis nodig'

'Door die achtergrond was het logisch dat ik justitiejournalist zou worden. Dat was mijn hoofddoel. Na verschillende jobs ben ik dat bij de VRT ook geworden. Ik was helemaal niet van plan om ermee te stoppen, maar toen vroegen mijn bazen Karl Leenknecht en Steven Samyn of ik politiek journalist wilde worden. Daar heb ik heel hard over moeten nadenken. Ik vond dat een heel indrukwekkende wereld, zo indrukwekkend dat ik het bijna niet aandurfde. Aan de andere kant: justitie en politiek raken elkaar vaak. In de zaak-Chovanec bijvoorbeeld was er een parlementaire

re commissie waar ik dan uiteindelijk ook belandde. En zo ben ik toch in die politieke journalistiek gerold, maar ik had wel een duwtje nodig van mijn bazen. Daarvoor ben ik hen nu nog altijd dankbaar.'

Wat heb je kunnen meenemen van justitie in je job als politiek journalist?

'Het eerste wat mij opviel, was dat politiek echt een tsunami aan inhoud is, aan dossiers. Bij justitie kon je iets gemakkelijker afbakenen. Als er een proces of een onderzoek aan de gang was, kon je het dossier inlezen en dan was je mee. In de politiek ben je de ene dag over stikstof bezig en de andere dag over begrotings-technische zaken. En dat alles aan een heel snel tempo. Soms zou ik graag een dag extra hebben om nog meer te lezen over een onderwerp, zodat ik het echt helemaal onder de knie heb.'

'Bij justitie krijg je verschillende kanten van een verhaal te horen van de advocaten, dus je moet wel op je hoede zijn. Dat heb je in de politiek nog in veel grotere mate. Soms is dat echt een zoektocht naar de waarheid. Als politiek journalist moet je altijd rekening houden met: wie zegt mij wat en waarom? Wat is het belang van die persoon om mij dat te vertellen? Hoeveel waarde moet ik daaraan hechten? Het is dus niet zomaar informatie verzamelen, je moet veel extra redeneringen maken. Eigenlijk moet je buikgevoel en mensenkennis ook meenemen in dat verhaal. Op den duur weet je: die persoon heeft me nog nooit bedot, dus die krijgt een extra plusje.'

Zou je nog terug kunnen naar justitie?

'Voor mij is het duidelijk dat er 'no way back' is. Niet dat ik niet meer geïnteresseerd ben in justitie, maar dit is wat ik al die tijd wilde doen. Ik vind het idee aanlokkelijk om dit heel lang te blijven doen, maar in mijn achterhoofd houd ik er

wel rekening mee dat ooit het gevoel gaat opduiken dat ik het gehad heb met de 'koude Wetstraatstoep'. Een valkuil kan ook zijn dat ik cynisch word. Dat wil ik echt vermijden. Mocht ik ooit toch nog aan iets anders denken, dan zal het altijd op de nieuwsdienst zijn. En liefst in de politieke context.'

Zou je zelf ooit een carrière in de politiek overwegen?

'Soms krijg ik die vraag ook van vrienden. Ik vind de job van politicus interessant, heel mooi ook. Maar ik vind het leuker om een watcher te zijn. Mijn voordeel als politiek journalist is dat ik me kan inleven in veel ideologieën, ik ben van nature een heel open iemand. Dus ik weet niet of ik een keuze zou kunnen maken voor een bepaalde partij... Ik heb wel altijd gezegd: als ze van parlementsvoorzitter een neutrale job willen maken, dan mogen ze mij daarvoor bellen.' *(lacht)*

Even over de praktische kant van je werk: als je live gaat, sta je er altijd heel rustig, maar daar zijn soms hectische toestanden aan voorafgaan. Heb je een trucje om jezelf zen te maken?

'Op dat vlak heb ik inderdaad al wat meegemaakt. Op een keer stond ik me voor te bereiden om een live te doen – ik had mijn oortjes al in dus ik kreeg niet veel mee van het omgevingsgeluid – toen er plotseling iemand voor mij opsprong en iets keihard riep. Ik schrok me een ongeluk, maar dan hoorde ik meteen in mijn oortje: het is nu aan jou. Een trucje is dan gewoon breed gaan staan en zorgen dat je je normale ademhaling terug hebt. Dan moet je even helemaal onthechten van alles wat er aan het gebeuren is en beginnen vertellen.'

'Maar het allerbelangrijkste is dat je een basis van vertrouwen in jezelf moet zien te creëren, een soort geloof dat je er wel komt. Voor mij was het wel een voordeel dat ik al eerder live ervaringen had gehad bij de radio. Daar kan je wel altijd van een papier vertrekken, op tv moet je dat

helemaal loslaten. Mijn voorbereidingen zijn ook absoluut geen volzinnen. Vaak zijn dat blokjes met een paar woorden en zelfs tekeningen erbij: blokje 1, blokje 2 en blokje 3. Dat heb ik visueel in mijn hoofd. Ik weet hoe ik begin, hoe ik wil eindigen en wat ik ongeveer gezegd wil hebben. Door niet té hard voor te bereiden geef je jezelf ook een beetje rust als er iets fout loopt...'

Hoe ga je ermee om dat je een bekend gezicht hebt?

'Dat valt wel mee, hoor. Ik ben Tom Waes niet. Ik woon ook in Brussel, dus dat is al anders. Als mensen mij aanspreken, is iedereen altijd heel vriendelijk.' 'Op sociale media worden al sneller scheldwoorden gebruikt. Toen ik een keer thuis in mijn zetel zat, kreeg ik plots uit het niets een privébericht op Facebook van iemand die me de huid vol schold. Dat kwam heel hard binnen. En voor de rest verschijnt er, zeker op X als ik in *De Afspraak* of zo gezeten heb, van alles over mijn uiterlijk. Maar ik kan daar eigenlijk wel mee om en heel soms probeer ik er zelfs iets van mee te nemen. Zo schreef iemand ooit dat ik altijd 'belachelijk mee met mijn hoofd sta te zwaaien' als ik in beeld kom. Toen dacht ik: dat kan je vriendelijker zeggen, maar je hebt eigenlijk wel een punt. Ik beweeg veel als ik babbelen op tv wordt dat natuurlijk uitgegroot. Dus heb ik dat proberen af te leren.'

Je hebt van de VRT even de overstap gemaakt naar de Mediaaan, waar je een kleine drie jaar werkte. Wat heb je daar geleerd?

'In mijn job daar bij het radionieuws moest ik bijna alles alleen doen: beslissen wat er in het nieuws zit, het nieuws lezen, eindredactie doen, de quotes knippen... En dat elk uur opnieuw. We hadden geen redactie, we waren in die tijd met twee, maximum drie mensen tegelijk aan het werken voor Q-Music en Joe. Ik heb daar in korte tijd veel geleerd over wat nieuws is, hoe je keuzes maakt, hoe je iets helder

uitlegt, hoe je snel informatie vergaart... Uiteindelijk ben ik daar met mixed feelings vertrokken, maar ja, daar was ineens die vacature van justitiejournalist bij de VRT.'

Ben je echt een openbare-omroep-mens? Of bestaat zoiets niet?

'Elk mediabedrijf heeft zijn waarde, maar ik voel me wel thuis bij de VRT. Ik ben in de journalistiek gegaan omdat ik daar ook de maatschappelijke rol van zie. En dat matcht met de openbare omroep. Ik woon ondertussen ook niet zo ver van de VRT, dus het is echt mijn thuis.'

'Mijn hobby's staan on hold, want het is al veel: een goede journalist én een goede mama proberen te zijn'

Kan je dan nog de knop omdraaien als je van de VRT naar huis gaat?

'Het is niet omdat ik thuis ben dat het werk stopt, maar het is wel belangrijk om daar een evenwicht in te vinden voor jezelf. Als ik met mijn zoontje van zes bezig ben, vergeet ik de rest van de wereld. Hij slurpt de aandacht op, dat gaat helemaal vanzelf. Sinds ik mama geworden ben, heb ik wel mijn hobby's wat on hold gezet. Want het is al veel: een goede journalist én een goede mama proberen te zijn. Wat ik wél nog doe om te ontspannen, is even tien minuutjes piano spelen. Gewoon tokkelen en in mijn eigen wereld zitten, dat doe ik al van in de examenperiodes vroeger.'

'Als ik verlof neem, probeer ik dat voldoende lang te doen. Wel altijd wanneer politici ook met verlof zijn. Dan weet ik dat het lukt om mijn hoofd helemaal leeg te maken en met verse energie terug te komen. Zo



'Ik keek al van heel jong naar De Zevende Dag'

Je was al van jongs af erg geïnteresseerd in politiek. Waarin uitte zich dat?

'Mijn ouders waren heel snel gescheiden en in de weekends was ik altijd bij mijn vader. Dan mocht ik op zondag naar Schuif Af (jeugdprogramma met o.m. Ingeborg op VTM, nvdr) kijken tot De Zevende Dag begon. Ik keek dan maar mee. In het begin was ik te jong om er iets van te begrijpen, maar na een tijdje begon ik de gezichten te herkennen en af en toe een vraag te stellen. De passie van de mensen die vertelden, boeide me enorm. En ik zag ook hoe mijn vader soms reageerde met: 'Goeie vraag!' Op den duur kreeg ik het idee: misschien moet ik dat gewoon zelf gaan doen.'

Had je concrete rolmodellen bij de VRT naar wie je opkeek?

'Dat was heel gevarieerd. Martine Tanghe natuurlijk, de moeder van de journalistiek. Zij was altijd heel helder en sloeg de juiste toon aan. Caroline Van den Berghe viel mij ook op als iemand die veel expertise heeft en enorm goed haar woorden kiest, wat soms niet evident is bij justitiejournalistiek. Je moet weten wat je wél en niet kan zeggen. Maar evengoed ook Ivan De Vadder, Tim Pauwels, Annelies Beck... Dat zijn mensen die echt hun dossiers kennen en het ook nog eens goed kunnen uitleggen.'

heb ik vorige zomer voor de eerste keer drie weken verlof genomen. Echt heel aangenaam.'

In de politiek worden soms onwaarheden geponeerd alsof ze de waarheid zijn. Hoe blijf je dan als interviewer overeind?

'Dat is soms moeilijk. Ik probeer altijd een stap achteruit te zetten en me af te vragen: wat moeten de mensen hieruit meepikken? In mijn lives ga ik op zoek naar de feiten en naar wat de mensen nodig hebben om voor zichzelf een mening te vormen.' 'Soms zou ik wel willen dat ik in elk dossier een supergoede expert was zodat niemand mij iets zou kunnen wijsmaken. Maar ik heb dat moeten loslaten. Het kan perfect gebeuren dat iemand iets zegt in een interview waarvan ik eigenlijk niet

goed weet of het klopt. Ik vind het wel belangrijk om dat dan even te benoemen: 'Dat kan ik op dit moment niet verifiëren.'

En de persoon van wie je achteraf ontdekt dat hij of zij je iets wijsgemaakt heeft, die krijgt dan een minnetje op de lijst?

(lacht) 'Nee, dat hoort erbij, dat vind ik echt deel van het spel. Als ik tijdens een pittig interview zie dat de ogen van een politicus beginnen te blinken, dan denk ik: ja, het is af. Op dat moment proberen we allebei zo goed mogelijk onze job te doen en dan ontstaat er iets.'

Krijg je weleens complimenten van een politicus na een interview?

'Dat gebeurt weleens, ja, maar dan denk ik meteen: was het wel écht goed?' (lacht)

ANNE VANREENTERGHEM

- politiek journalist bij de VRT
- woont in Brussel
- is getrouwd en heeft een zoontje van zes jaar
- 2007-2012: master in de rechten aan de UGent
- 2013-2015: master in de radio- en tv-journalistiek aan de VUB
- begon haar carrière bij de radio (eerst VRT, daarna Medialaan)
- 2017-2021: journalist justitie bij VRT



Vraag om uitleg in Vlaams Parlement: minister van Media benadrukt verplichte transparantie bij AI-gebruik

De opkomst van genAI stelt de journalistiek voor nieuwe uitdagingen. Tijdens een commissievergadering in het Vlaams Parlement bracht Bram Jaques (Groen) de bezorgdheden van de VVJ onder de aandacht. Hij verwees naar de kaderovereenkomsten waarin freelancejournalisten gevraagd worden toestemming te geven voor het gebruik van hun werk voor AI-toepassingen.

Minister van Media Cielte Van Achter erkende het belang van een open debat over AI in de media. Ze benadrukte dat transparantie de basis moet vormen voor een geïnformeerde keuze: 'Zonder inzicht in het gebruik van hun werk en de gevolgen van AI-training is een geïnformeerde opt-in of opt-out niet mogelijk.' Tegelijkertijd wees ze erop dat deze afspraken een contractuele aangelegenheid zijn tussen partijen en grotendeels een federale bevoegdheid betreffen. Gilles Bultinck (cd&v) waarschuwde voor de uitholling van het auteursrecht door genAI. Hij pleitte voor expliciete toestemming voor het gebruik van journalistiek werk voor AI-toepassingen.

De impact van AI op de journalistiek wordt verder onderzocht in de shoot van de VVJ Academy in samenwerking met de Universiteit Gent. Dit onderzoek brengt onder meer in kaart hoe generatieve AI de werkgelegenheid en de inhoud van het journalistieke beroep beïnvloedt. De resultaten worden gepresenteerd op 12 juni. Hou journalist.be in de gaten voor meer info en lees hier alvast meer over het onderzoek:



'Van een gesloten samenleving kun je misschien zeggen dat die voltooid kan zijn, van een open samenleving is dat onmogelijk.'

Uit Luc Panhuysens De Burgerbaron, een verhaal over Joan Derk van der Capellen (1741-1784), een rebelse edelman en klokkenluider die met zijn pamflet 'Aan het volk van Nederland' de patriottenbeweging aanwakkerde en de gevestigde orde uitdaagde.

Smaad en laster niet langer bestraft met gevangenisstraf in nieuw Strafwetboek

Met de goedkeuring van het nieuwe Strafwetboek verdwijnt de gevangenisstraf als sanctie voor smaad en laster. Voortaan vallen deze feiten onder de lichtste categorie van misdrijven, niveau 1. Dat betekent dat rechters nog steeds straffen kunnen opleggen, maar dan enkel lichtere sancties zoals een geldboete of een werkstraf.

De hervorming, die in 2026 in werking treedt, legt de nadruk op straffen op maat en beschouwt de gevangenisstraf als laatste redmiddel. Naast smaad en laster vallen ook lichte vormen van vandalisme en schending van het briefgeheim onder deze categorie. Dit past binnen een bredere evolutie waarin gevangenisstraffen niet langer als standaardoplossing worden gezien, maar enkel worden toegepast waar ze echt noodzakelijk zijn.

Dit is zonder twijfel een belangrijke stap richting meer persvrijheid. (CM)

AI-apps: kies ethisch en privacybewust

Het adagium 'als het gratis is, dan ben jij zelf het product' gaat op voor de meeste diensten op het internet, en dus ook voor de nieuwe artificieel intelligente toepassingen die de afgelopen jaren het journalistieke vakgebied betraden.

Achtereel gegevens over jezelf of je werk rondstrooien houdt altijd een risico in. En zeker in de schimmige toeverketels van de grote taalmodellen achter chatbots als Gemini of ChatGPT, die vaak omschreven worden als 'zwarte dozen' en zelfs voor de eigen makers deels ondoorgrondelijk zijn.

Via de QR-code vind je tips om zo behoedzaam en veilig mogelijk om te springen met AI-toepassingen en grote taalmodellen. (HD/CM)



Vrijspraak voor Dirk Selis in de zaak-Veerle Heeren

Journalist Dirk Selis is in beroep vrijgesproken in de zaak rond de vervroegde vaccinatie van oud-burgemeester Veerle Heeren (CD&V). Het hof van beroep in Antwerpen oordeelde dat Selis handelde volgens een legitiem journalistiek doel en dat zijn werkwijze proportioneel en noodzakelijk was.

Het hof benadrukte dat Selis enkel een schermafbeelding aan een expert doorstuurde om de authenticiteit te verifiëren, wat als minimaal en gerechtvaardigd wordt beschouwd. Het maatschappelijke belang woog zwaar door, gezien de pandemie en de rol van Heeren als openbaar figuur.

Selis werd in juni 2024 veroordeeld tot een boete van 2.000 euro met uitstel wegens onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens, maar tekende met steun van de VVJ beroep aan. De correctionele rechtbank had geoordeeld dat hij de naam van Heeren had moeten weglaten toen hij uitleg vroeg over de bewuste schermafbeelding aan een derde.

De zaak bracht een bredere discussie op gang over persvrijheid en gegevensbescherming. Volgens Selis en zijn advocaat primeerde het journalistieke belang en vervult de journalistiek een essentiële waakhondfunctie. De VVJ benadrukt dat een zorgvuldige belangenafweging cruciaal is en dat journalisten ongehinderd informatie moeten kunnen verifiëren. (CM)

HET CIJFER

104

HET AANTAL DEELNEMERS AAN ONS TARIEVENONDERZOEK

Voor de aankomende update van onze brochure over praktijktarieven voor freelancejournalisten in de Vlaamse nieuwsmidia peilden we in februari naar de huidige situatie in het werkveld. Meer dan 100 zelfstandige VVJ-leden namen in vertrouwen deel aan onze online enquête, goed voor net geen 200 data (velen werken voor meerdere klanten, en konden ons dan ook meerdere gegevens bezorgen). We verwerken momenteel de resultaten om de huidige gangbare tarieven zo precies mogelijk in kaart te brengen. De brochure komt in de loop van deze lente, maar op pagina 22 vind je al enkele eerste bevindingen. Dank aan alle respondenten.

Herbekijk de VVJ Academy-webinar over Bluesky

Nu X als sociaal medium heel wat van zijn pluimen verloren heeft, werpt Bluesky zich meer en meer op als alternatief. In een VVJ Academy-webinar legde specialiste Clo Willaerts uit hoe je daar je vleugels uitslaat. Met een boel interessante tips en trucs, onder meer over hoe je er oude bekenden van op X terugvindt, hoe je de nieuwsstroom naar je hand zet en hoe je zelf best een post opstelt. Op onze website journalist.be vind je een verslag met alle nodige links, en je kan er ook de webinar volledig opnieuw bekijken. Hopelijk zien we elkaar dan terug onder de (blauwe) hemel, want ook de VVJ is sinds enkele maanden actief op Bluesky. (HD)

Lees het volledige verslag op onze site:



Volg ons op Bluesky



Volg ons op LinkedIn



De nieuwste AI haat micromanagers

Hoe praat je efficiënt met AI-modellen? Experts waarschuwen dat de 'oude' manieren om optimale instructies - prompts - te geven, niet langer zomaar opgaan. De nieuwste modellen, die 'redeneren' door prompts in vele stapjes uit te werken, reageren naar verluidt niet goed wanneer je ze nog eens expliciet wil opleggen in stapjes te 'denken'.

ROLAND LEGRAND

WELK MODEL?

Denk na over welk model je wil gebruiken. Gaat het over tekstgeneratie en creatieve taken, dan kan bij OpenAI, de maker van ChatGPT, een model zoals GPT-4.5 of GPT-4o een goede keuze zijn. Voor analyse en logische redeneringen zijn er tegenwoordig redenerende modellen. Redeneermodellen trekken extra tijd uit om voorgelegde vraagstukken stapje per stapje te behandelen vooraleer tot een conclusie te komen. Zij munten uit in wiskunde, wetenschappen en programmeren. Zij doen het ook goed bij complexere vragen over economie, beleid, politiek, filosofie en ethiek. Bij OpenAI gaat het over modellen die met een 'o' beginnen: o1, o3-mini, o3-mini-high, o1 pro mode. Bij de chatbot ChatGPT kan je bovenaan het scherm zien tot welke modellen je toegang hebt; dat hangt af van je abonnement. Bij de concurrentie is bijvoorbeeld het model R1 van het Chinese DeepSeek zo'n redeneermodel net zoals het eveneens Chinese Qwen 2.5-Max. In de VS zijn er naast de modellen van OpenAI onder meer ook nog Claude 3.5 Sonnet van Anthropic, Grok 3 Beta van X en Google Gemini 2 Flash Thinking.

PROMPTEN

Bij prompttechnieken gaan we soms een onderscheid moeten maken tussen redeneermodellen en de overige modellen.

Bij **rolprompting** vraag je het model een bepaalde rol te spelen. 'Je bent een ervaren onderzoeksjournalist gespecialiseerd in financiële criminaliteit. Je bent sceptisch en nauwkeurig in je verslaggeving', kan zo'n prompt zijn. Geef daarbij ook de nodige context mee, zoals 'Ik schrijf voor blad X voor een publiek van jongeren zonder voorkennis over dit onderwerp. Leg accuraat uit, maar zo dat mijn publiek mee is.' Dit is nuttig bij alle modellen.

Stijlprompts vertellen het model welke stijl het moet hanteren. Bijvoorbeeld: 'Werven de inleiding in informele blogtoon'. Ook dit moet je aan alle modellen duidelijk maken.

Bij **zero-shotprompts** versus **few-shot-prompts** is het dan weer wel van belang of je met een redeneermodel werkt of niet. Zero-shot wil zeggen dat je geen voorbeelden geeft, bij few-shot geef je voorbeelden van het gewenste resultaat. Bij redeneermodellen zijn few-shotprompts doorgaans niet nodig zijn. Bij complexere opdrachten misschien wel, maar dan moeten die voorbeelden heel nauw aansluiten bij de prompt, zo legt OpenAI uit. Anders lijkt het redeneermodel overdonderd te geraken door de informatie en verslechteren de resultaten.





Experten raden aan bij redeneermodellen niet te denken in termen van prompts maar in die van een briefing voor een nieuwe collega

Micromanagement brengt niet enkel journalisten van slag, ook redeneermodellen vinden het niet leuk.

We vragen aan het model ChatGPT o3-mini domweg 'schrijf een artikel over de toekomst van kwantumcomputing'. Dat vergelijken we met 'schrijf een artikel over de toekomst van kwantumcomputing. Leg stap per stap uit hoe je tot het eindresultaat, het artikel, komt'. Bij die tweede prompt toont o3-mini eerst het artikel en dan de stappen die het nam om tot het eindresultaat te komen. Het blijkt inderdaad dat het eerste artikel, het resultaat van de eenvoudige prompt, beter is. Wanneer we deze oefening doen met een model van een net iets vroegere generatie, GPT-4o, dan zien we het omgekeerde. De prompt die vraagt de stappen weer te geven, scoort voor dat model beter.

Toch is er ruimte voor nuance. Wanneer je onzeker bent over de redenering van het model of wanneer je de toegepaste logica wil verifiëren, is het wel een goed idee om te polsen naar de achterliggende redenering. Maar ook dan is enige terughoudendheid een goed idee bij redeneermodellen: 'Waarom denk je dat dit beleid effectief zal zijn? Geef een korte uitleg.'

Wat ook werkt is het model aanzetten tot **zelfkritiek**. 'Analyseer je eigen nieuwsbericht: waar zou er sprake kunnen zijn van bias of onvolledige informatie? Geef

concrete voorbeelden van hoe je bericht beter kan', kan je bijvoorbeeld aan een prompt toevoegen. Maar ook hier blijkt dat het artikel plots korter is en ontoegankelijker voor de leek. Het lijkt alsof het redeneermodel o3-mini de tijd die het nodig heeft voor de zelfkritiek in mindering brengt van het budget voor het eigenlijke artikel.

OpenAI raadt aan scheidingstekens zoals quote-teken te gebruiken om verschillende delen van de prompt duidelijk af te bakenen. Wanneer je bijvoorbeeld vraagt een bepaalde tekst te analyseren of uit te leggen, kan je die afbakenen met quotes. Dit geldt overigens ook voor de 'gewone' modellen.

CONTEXT

Experten zoals Ben Hylak raden aan bij redeneermodellen niet te denken in termen van prompts maar in die van een briefing voor een nieuwe collega. De focus ligt op wat je wil bereiken en minder op hoe het model moet werken. In een gastpost op de blog Latent Space geeft hij een duidelijk voorbeeld. Hij toont hoe hij een redeneermodel een duidelijk doel geeft, een lijst van wandelroutes rond San Francisco. Hij legt uit welke informatie hij precies wil, waarschuwt voor eventuele hallucinaties. Vooral valt op dat hij uitgebreide context meegeeft in de prompt waarin hij vertelt wat hij en zijn partner leuk vinden aan wandeltochten.

TOEKOMST

Redeneermodellen zijn volgens de AI-bedrijven de toekomst. OpenAI bracht recent nog wel een niet-redeneermodel uit, GPT 4.5, dat snel en in een heel natuurlijke taal moet kunnen converseren met de gebruiker. Het is de bedoeling dit later te combineren met een redeneermodel, mogelijk wordt dat dan het langverwachte GPT-5.

Roland Legrand levert bijdragen over technologie voor De Tijd.

Chain-of-Thought (CoT) zijn prompts zoals 'denk stap voor stap na'. Je krijgt dan meer kwalitatieve antwoorden bij onderwerpen die analyse vergen. Maar opgelet, dit geldt meestal niet voor redeneermodellen. Volgens OpenAI en tal van experts presteren redeneermodellen het best bij korte, duidelijke instructies. 'Leg stap per stap uit hoe je tot het eindresultaat, het artikel, komt', is een overbodige extra instructie voor een redeneermodel want het denkt toch al stap voor stap. Met zo'n ingewikkelde prompt kan de prestatie van een dergelijk model zelfs verslechteren.

© Belga



‘Belga levert grondstoffen voor andere journalisten’

Al meer dan dertig jaar draait politiek journalist Antal Hollosi mee op de redactie van persagentschap Belga. Als zoon van een Hongaarse vluchteling weet hij maar al te goed wat persvrijheid betekent - en wat er gebeurt wanneer die onder druk komt te staan. ‘Er is weinig verschil tussen het Hongaarse communistische bewind en het huidige regime.’

TOM PEETERS

‘Mijn liefde voor journalistiek ontloek pril. Mijn scoutsleider Mark Coenegracht, nu journalist bij *Het Laatste Nieuws*, vulde een jongerenblaadje en vroeg mij om de filmpagina te schrijven. Via de radio-nieuwsdienst van *Het Belang van Limburg* belandde ik in 1992 bij Belga. Er was bij de radio geen tijd om zelf nieuws te zoeken, terwijl dat mij juist interesseerde. Met Belga leveren we de basisgrondstoffen waarmee anderen aan de slag gaan.’ Zijn rol in de achtergrond stoort Hollosi niet. ‘Veel collega’s verlaten Belga om die reden. Maar: een krantenjournalist schrijft in één krant, mijn primeurs verschijnen overal. De waardering van collega’s is voldoende.’ Voor Belga volgt Hollosi de Brusselse politiek, de Senaat en het Vlaams Belang, maar hij schreef ook over de federale regering (‘alsof je in de cockpit zit’) en over migratie.

PERSVRIJHEID

Dat laatste onderwerp raakt hem persoonlijk: zijn vader ontvluchtte Hongarije tijdens diens legerdienst, nadat de

Sovjet-Unie een opstand in 1956 hard neersloeg. Pas in 1974 keerde hij voor het eerst terug. Hollosi noemt de huidige Hongaarse situatie verschrikkelijk. ‘Tussen het communistische bewind van vlak voor de val van de Muur en het huidige regime is weinig verschil. Democratie, persvrijheid of pluralisme bestaan niet meer. De regering van Orbán controleert de media en fnuikt elk online initiatief dat te groot wordt. Zolang hij die greep behoudt, blijft hij aan de macht.’

Hollosi ziet hoe antidemocratische bewegingen ook elders aan kracht winnen. ‘In vergelijking met sommige landen is de pers bij ons relatief vrij. Ons grootste probleem is de persconcentratie: drie grote Vlaamse mediagroepen domineren de markt en redacties worden afgebouwd - geen goeie zaak. Ook niet voor een tweetalige redactie als Belga. Aan Franstalige kant is de situatie nóg minder rooskleurig. Maar ook aan Vlaamse kant onderzocht met name DPG Media al of het zonder Belga kan. Gelukkig vallen hun financiële berekeningen negatief uit.’

Goede journalistiek is...

- ♥ echte motieven en gevolgen blootleggen.
- ♥ checken en dubbelchecken, om zo een antwoord te bieden op het ongecontroleerde aanbod op sociale media en op het nepnieuws van trollen en complotdenkers.
- ♥ externe druk negeren en klassieke theorieën en strategieën in vraag stellen.

DPG Media bevestigt noch ontkent het bestaan van die studie.

Ondanks die beslommingen doet Hollosi zijn werk graag. ‘Al van toen ik een jaar of dertien was, bepalen de radio-nieuwsbulletins mijn dag. Dat doen ze nog altijd. En dat zullen ze blijven doen wanneer ik met pensioen ga. Misschien mis ik het dan soms om een bericht te schrijven, maar meestal zal het volstaan om het in mijn hoofd te formuleren.’



Natuur.

- Oplage: 125.000
- Frequentie: 4x/jaar
- Hoofdredacteur: Quinten Lengeler
- Redactie: 5 vaste redactieleden en 5 freelancers (2 à 3 redacteurs, 1 fotograaf, 1 illustrator)

Natuur tot leven wekken in een magazine

Met 125.000 exemplaren is *Natuur.*, van het gelijknamige Natuurpunt, het grootste natuurtijdschrift in Vlaanderen. Vorm en inhoud worden er met mekaar te verweven in een niet te strak patroon, net zoals de natuur.

Natuur. bestaat in zijn huidige vorm sinds december 2023. In de 22 voorgaande jaren, sinds de oprichting van Natuurpunt in 2001, heette het magazine *Natuurblad*. Zowel *Natuur.* als *Natuurblad* in het verleden zijn ledenbladen, met slechts een beperkte oplage voor externen zoals gemeentebesturen, bibliotheken of organisaties uit de sector. Natuurpunt telt zo'n 125.000 leden en is daarmee een van de grootste natuurverenigingen in Vlaanderen. De organisatie beheert meer dan 29.000 hectaren, verspreid over zo'n 500 verschillende natuurgebieden. Jaarlijks worden duizenden activiteiten georganiseerd, van begeleide wandelingen tot beheerwerken in natuurgebieden, cursussen en workshops. Vanuit meer dan 200 studiewerkgroepen en via de website Waarnemingen.be volgt men de Vlaamse natuur nauwgezet op en levert men de wetenschappelijke basis voor het natuurbeleid van de overheid.

BALANS TUSSEN SÉRIEUX EN SPEELSHEID

Hoofdredacteur Quinten Lengeler: 'Met *Natuur.* onderscheiden wij ons van andere, gelijkaardige publicaties, door vorm en inhoud met mekaar te verweven. Op die manier proberen we de natuur tot leven te wekken in het magazine. Net zoals de natuur niet strak is, mag de vormgeving vloeien op een organische manier.'

‘Wij vertrekken vanuit de overtuiging dat de natuur er voor iedereen is’

QUINTEN LENGELER

Speelse fotobewerkingen, zwierige lettertypes, bont kleurgebruik... Wij schuwen het allemaal niet opdat het de verwondering mag voeden. Ook in de inhoud mikken we op een balans tussen sérieux en speelsheid. 'Onze kernopdracht is driedig: kennis over de natuur verspreiden, beleving van de natuur stimuleren en onze versterking van

de natuur in kaart brengen. Zodoende willen wij de lezers/leden verbinden met de natuur en met Natuurpunt. Vanuit die optiek is het magazine opgevat als een bijzonder gevarieerd blad met zowel tips en weetjes, suggesties voor uitstappen, dossiers, interviews, kalender... Natuurpunt draait in de kern op gemotiveerde vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor de natuur, dus uiteraard zit dat verenigingsmodel sterk verankerd in het magazine. Het blad wordt telkens vertaald naar webcontent, nieuwsbrieven en sociale media.'

VOOR BREED PUBLIEK EN WETENSCHAPPERS

'Ons publiek bestaat uit natuurliefhebbers, maar dat is op zich natuurlijk een containerbegrip waarbinnen verschillende profielen passen. In principe vertrekken wij vanuit de overtuiging dat de natuur er voor iedereen is. De doelgroep van het magazine strookt met de samenstelling van de maatschappij. Door een mix aan rubrieken en invalshoeken te brengen, hopen wij dat een brede groep mensen zich in het tijdschrift herkent. Dat kunnen ook wetenschappers zijn, maar voor meer vakgerichte artikelen hebben wij gespecialiseerde publicaties als *Natuurfocus*, *Natuur. oriolus* en *Zoogdier.*' (GVL)

LEE MILLER IN PRINT**EXPO**

Deze expo, die nog loopt tot 8 juni 2025, is de eerste solotentoonstelling van Lee Miller (1907-1977) in België. Miller was een van de weinige bekende vrouwelijke fotografen in de eerste helft van de 20ste eeuw. De expo biedt een nieuw perspectief op Millers werk en leven, via foto's en artikels van haar die in tijdschriften en publicaties werden gepubliceerd.

Fotomuseum FOMU Antwerpen,
Waalsekaai 47,
fomu.be/expos

LEVEN (EN LIJDEN) MET DE BRITTEN **THEATER**

Voor de Vlaamse en Nederlandse media verslaat Lia van Bekhoven al goed 40 jaar alle ontwikkelingen die zich in Groot-Brittannië afspelen. In deze voorstelling vertelt ze op onderhoudende toon over haar leven als correspondent. Hoe komt ze aan haar verhalen? Wat trek je aan voor een tuinfeest op Buckingham Palace? Wat voor mensen zijn die Britten eigenlijk?

liavanbekhoven.nl/theatertour

SEPTEMBER 5**FILM**

Deze film van regisseur Tim Fehlbaum neemt je mee achter de schermen van de berichtgeving van de media tijdens de gijzeling van Israëlische atleten op de Olympische Spelen van 1972, met Peter Sarsgaard en John Magaro in de hoofdrollen. Via het personage van Geoff, een jonge en ambitieuze producer, stelt de film de keuzes en verantwoordelijkheden van journalisten in vraag tijdens schokkende gebeurtenissen.

Kinepolis

ACHTER DE MUREN VAN HET PALEIS**BOEK**

Dit boek van Wim Dehandschutter, royalty-journalist bij VTM-Nieuws en *Het Laatste Nieuws*, zoomt niet alleen in op het echte leven van koning Filip, koningin Mathilde, kroonprinses Elisabeth en de andere leden van de koninklijke familie, maar belicht ook hun relatie met de pers.

Achter de muren van het paleis,
Wim Dehandschutter,
uitgeverij Borgerhoff & Lambrigts,
320 pagina's

Persuitgeversrecht en de journalistenvergoeding: wachten op onderhandelingen

Het persuitgeversrecht waarborgt uitgevers een eerlijke vergoeding voor het online gebruik van perspublicaties. Een passend deel daarvan, dat omschreven wordt als 'onoverdraagbaar', komt toe aan journalisten. Het nieuw naburig recht kwam er met de DSM-richtlijn van 17 april 2019 en werd omgezet in Belgisch recht met de wet van 19 juni 2022. Dat is inmiddels bijna drie jaar geleden. Tijd voor een update.

CHARLOTTE MICHILS

AUDIOVISUEEL WERK

Een belangrijke vraag is: wie krijgt een deel van de koek? Zijn dat enkel de printjournalisten of ook audiovisuele journalisten? Het wetboek economisch recht omschrijft de begunstigden als 'auteurs van werken in perspublicaties'. En perspublicaties, opnieuw volgens dat wetboek, zijn voornamelijk literair van aard. Toch omvatten perspublicaties ook steeds meer ander werk. Concreet verwijst de richtlijn naar foto en video. Ook audiovisuele journalisten komen dus mogelijk in aanmerking voor een vergoeding.

BELGA-JOURNALISTEN

Een perspublicatie voedt het algemeen publiek met nieuws. Een perspublicatie kan een algemeen nieuwsmedium zijn of een vakpersspeler. Betekent dat dan – zoals Belga-journalisten wel eens vrezen – dat wie in een B2B-context werkt, naast de vergoeding grijpt? Het antwoord is helder: neen. Ook persagentschappen, zo staat te lezen in een overweging van de richtlijn, zijn 'uitgevers van perspublicaties'. Ook collega's die werken voor persagentschappen krijgen dus hun deel van de vergoeding.



Het is wachten op de benoeming van de representatieve beheersvennootschap die zal instaan voor de inning en verdeling van de gelden

Wat wordt opgevat als perspublicatie is dus ruim. Toch zijn er beperkingen. Met name wetenschappelijke en academische perspublicaties vallen buiten het bestek.

UITZONDERINGEN

De bescherming van perspublicaties is niet absoluut. In drie situaties kunnen persuitgevers geen rechten – concreet is dat dan het reproductierecht en het recht van mededeling van werken aan het publiek – laten gelden. Zo ontspringt particulier of niet-commercieel gebruik van perspublicaties door individuele gebruikers de dans. Daarnaast geldt de bescherming niet voor hyperlinking of wanneer het gaat om ‘losse woorden’ of ‘zeer korte fragmenten van een perspublicatie’. Dat laatste werd recent voor het eerst ingevuld door de rechtspraak (cf. DPG Media en Mediahuis tegen HowardsHome, een case die besproken werd in De Journalist #254). Volgens de rechtbank komen 150 tekens, ongeveer 20 woorden, neer op een ‘zeer kort fragment’. Het betreft hier voor alle duidelijkheid nationale rechtspraak (rechtbank van Amsterdam). Het valt dus te bezien of deze zienswijze Europees overeind blijft.

GRONDWETTELIJK HOF

De omzetting van de DSM-richtlijn in België is nog geen uitgemaakte zaak. Concreet spanden Google en co een proce-

dure aan voor het Grondwettelijk Hof. Ook de omzetting van het persuitgeversrecht wordt daarbij geïssueerd. In een eerste beweging oordeelde het Hof alvast dat de federale overheid – en niet de deelstatelijke overheden – wel degelijk bevoegd was om de richtlijn om te zetten. Daarnaast heeft het prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de EU over de conformiteit van de Belgische wetgeving met de Europese richtlijn. In het slechtste geval kan dat leiden tot aanpassingen aan de Belgische wetgeving.

DEALS

Door zijn niet-schorsend karakter belet de procedure voor het Grondwettelijk Hof niet dat er onderhandeld wordt tussen Google en persuitgevers in België. Zo bereikten Franstalige media in november 2023 een akkoord met Google over een licentie voor hun nieuwsartikelen. De deal omvat nieuws van de belangrijkste Franstalige titels zoals *Le Soir*, *La Libre Belgique* en *L'Avenir*. En aan Nederlandstalige kant is het laatste wapenfeit een deal met Google van eind december 2024. Die houdt in dat Google een licentie heeft verkregen om de content van deze uitgevers te gebruiken in onder meer zijn nieuwsplatform *Google News Showcase*.

JOURNALISTENDEEL

Een ‘passend’ deel van de uitgeversvergoeding is bedoeld voor journalisten. Dat deel, dat VVJ steeds geraamd heeft op 50%, is bovendien onoverdraagbaar. Dat betekent dat enkel journalisten of de eigenlijke auteurs van perspublicaties het recht erop kunnen uitoefenen. De vergoeding wordt vastgelegd in een collectieve overeenkomst tussen persuitgevers en journalisten. Die overeenkomst wordt aan journalistenzijde onderhandeld door een representatieve beheersvennootschap die tevens instaat voor de inning en verdeling van de gelden. Op dit moment is het nog steeds wachten op de benoeming van die representatieve beheersvennootschap. Pas na die benoeming kunnen de uitgevers en de beheersvennootschap aanschuiven aan de onderhandelingsstafel. Maar de deals, die zijn er dus al.



Het uitgeversrecht: ook een dam tegen AI?

AI-bedrijven hebben de voorbije jaren zowat alle teksten die op het internet te vinden zijn, gebruikt om hun modellen te trainen. Zonder het te vragen. Ze hoopten dat daarmee een voldongen feit werd gecreëerd: alles wat je op het internet aantreft, staat gratis ter beschikking voor de training van AI.

Wat zegt het uitgeversrecht erover? Dat geeft nieuwsuitgevers immers het exclusieve recht om online gebruik van hun inhoud toe te staan of te verbieden. Met alleen maar een uitzondering voor links met een zeer korte ‘snippet’ tekst.

AI-bedrijven gebruiken de nieuwsartikels van uitgevers op twee heel verschillende manieren. Ten eerste om hun modellen te trainen. De modellen puren daar enerzijds hun feitenkennis uit, anderzijds hun taalkennis. Maar (uitzonderingen niet te na gesproken) zullen ze, in antwoord op een vraag, zelden een letterlijk citaat uit een bestaande, auteursrechtelijke tekst geven.

Voor al in het laatste jaar zijn de AI-chatbots ook zoekinstrumenten geworden: ze gaan live artikels zoeken op het internet, om die samen te vatten als antwoord op de vraag van een gebruiker. Dit tweede gebruik wordt Retrieval Augmented Generation genoemd, kortweg RAG.

Voor dit tweede gebruik heeft OpenAI akkoorden gesloten met enkele grote internationale uitgevers

zoals News Corp., Axel Springer en Financial Times. Maar bijvoorbeeld nog niet met de Belgische uitgevers. Terwijl een vraag aan ChatGPT, met de internetzoekfunctie ingeschakeld, wel samenvattingen van en links naar artikels van de Belgische media bevat.

Dwingt het uitgeversrecht OpenAI, Microsoft, Perplexity en – jawel – Google om met de uitgevers aan tafel te zitten? En alleen over RAG, of ook over training? Het antwoord luidt: misschien. Juridische experts zijn er niet zeker van hoe het uitgeversrecht uit 2019 moet worden toegepast op deze ‘nieuwe’ technologie. Daarvoor zal het wachten zijn op duidelijke uitspraken van rechters. En die zijn niet voor morgen.

Het ziet ernaar uit dat de AI-bedrijven zelf kiezen om – voor alle zekerheid? – toch maar met lokale uitgevers te praten. Maar of de uitgevers in die gesprekken veel in de pap te brokken krijgen, zal moeten blijken.

Daarbij blijkt uit recent onderzoek dat gebruikers zo goed als nooit doorklikken van een AI-samenvatting door een chatbot naar het oorspronkelijke artikel. De meeste gebruikers hebben genoeg aan de samenvatting. De eventuele betaling van de AI-bedrijven aan uitgevers voor die samenvatting, moet dus bij die uitgevers een sterke terugval in internetverkeer compenseren.

DOMINIQUE DECKMYN

Auteursrecht

Het auteursrecht werpt een reddingsboei uit naar auteurs. Het zorgt ervoor dat auteurs hun werk te gelde kunnen maken. Wie auteursrechtelijk werk wil gebruiken, moet toestemming vragen aan de auteur. In de meeste gevallen komt er ook een vergoeding bij kijken. Het financieel aspect van het auteursrecht wordt geregeld door de vermogensrechten.

Daarnaast zijn er ook de **morele rechten**. Morele rechten beschermen de band tussen de maker en het werk. De maker, zegt het auteursrecht, heeft een stukje van zichzelf in het werk gelegd en die band moet gerespecteerd worden. Een foto die de ellendige omstandigheden van sans papiers vastlegt, mag dus niet in een racistische blogpost gebruikt worden. Zoiets komt neer op een schending van het integriteitsrecht, een van de drie morele rechten.

Naburige rechtenhouders zijn geen auteurs. **Naburige rechten** ontstaan door mee te werken aan de uitvoering van een auteursrechtelijk beschermd werk. Te denken valt aan uitvoerende kunstenaars zoals zangers, musici, dansers en acteurs. Ook producenten van fonogrammen en films en omroeporganisaties voor de programma's die ze uitzenden zijn naburige rechtenhouders. Met de DSM-richtlijn komen daar nu ook de persuitgevers bij. Deze uitgevers, nieuwsuitgevers of persagentschappen publiceren ook auteursrechtelijk beschermd werk, zijnde perspublicaties.

‘Een vaste job was plots niet meer zo aantrekkelijk’

MAYA TOEBAT



‘Freelancen betekent een leven met onzekerheid. Hoe vind je genoeg opdrachten? Wat met onbetaalde vakantie en je pensioen?’ Toen ik vijf jaar geleden journalistiek studeerde, werd er gezweven over een freelancestatuut, en als het woord toch viel, dan was dat met een waarschuwend toon. Opmerkelijk genoeg bleken de magazines en weekendbijlages waarvoor ik wilde werken bijna volledig op freelancers te draaien. Zo kon ik na mijn stage bij *De Standaard Magazine* alleen voor hen blijven schrijven, mits ik zelfstandige werd. Enkele maanden na mijn afstuderen vroeg ik dat statuut dan ook aan. Niet dat ik vanaf dag één overtuigd freelancejournalist was. ‘Het is tijdelijk’, stelde ik mezelf en mijn omgeving gerust, ‘zo kan ik al wat aan de slag gaan en ervaring opdoen terwijl ik aan het solliciteren ben voor een echte job’ (lees: een vaste baan). We zijn vier jaar verder en dat vast contract is er nooit gekomen, op een halftijdse interim na.

Eerst bleef ik freelancen omdat de jobaanbiedingen quasi nihil waren. Maar ondertussen is dat geen excuus meer, want ik ben wél al geschikte vacatures tegengekomen en heb het sollicitatieproces zelfs eens op het laatste moment afgebroken. Mijn plan A – een vaste job in de lifestylejournalistiek – leek opeens niet meer zo aantrekkelijk toen ik bedacht wat ik er allemaal voor zou laten vallen: de mogelijkheid om voor verschillende opdrachtgevers en over uiteenlopende onderwerpen te schrijven, om te kunnen bepalen welke opdrachten ik aanneem, en vooral de flexibiliteit om zelf mijn agenda in te delen. Ik kan in de namiddag gaan zwemmen, en niemand houdt me tegen als ik zeg dat ik morgen voor een maand naar het buitenland vertrek.

Dat deed ik in februari, toen ik een paar weken vanuit Portugal werkte. ‘Kun je als freelancejournalist niet overal werken?’ is een vraag die ik vaak te horen kreeg. Hoewel ik meestal antwoord dat ik wel degelijk in

‘Hoe dankbaar voelde ik me wanneer ik op een zonnige dag in Portugal zomaar kon besluiten om te gaan wandelen’

België op pad moet voor interviews, wilde ik de proef op de som nemen. Bovendien wilde ik al langer leren surfen, dus boekte ik een verblijf in Portugal, stapelde wat interviews op om uit te schrijven en legde lijntjes uit om enkele reportages ter plekke te maken. In die weken draaide het werk op een lager pitje, maar dat gaf niet, want ik wou het landschap niet aan me voorbij laten gaan. Freelancen zorgt ervoor dat dat kon. Hoe dankbaar voelde ik me wanneer ik op een zonnige dag zomaar kon besluiten om te gaan wandelen in plaats van achter mijn bureau te kruipen. Dat zijn onbetaalde uren, klopt, maar ik werk juist om zulke ervaringen mogelijk te maken. Een maand ontsnappen aan de winter en op een lager tempo leven, daar teken ik voor.

Ik lach soms dat ik per ongeluk freelancer geworden ben; voor even, om het vervolgens te blijven. Want hoe langer hoe meer merk ik dat dit werkleven op mijn lijf geschreven is. En ja, de onzekerheid is niet gelogen – om de zoveel maanden krijg ik weleens een crisis omdat mijn agenda er vrij leeg uitziet – en als vrienden vertellen over de band met hun collega’s, hun extralegale voordelen en betaalde vakantiedagen klinkt dat verleidelijk. Maar voor nu zijn de vrijheid en variatie me zoveel meer waard.



Werkveld snakt naar vrouwelijke sportjournalisten

Cijfers tonen aan dat de vrouwelijke sportjournalist in Vlaanderen ongeveer evenveel voorkomt als de veldparelmoervlinder. Sportredacties blijven vooralsnog mannenbastions. Toch is er in de media een groot draagvlak voor vrouwelijke sportjournalisten.

STEVE VAN HERPE

Sportjournalisten en -fotografen zijn in België doorgaans aangesloten bij de organisatie Sportspress.be. Leden krijgen immers een sportperskaart die voor de klassieke competities toegang geeft tot de perstribune in sportstadions. De Vlaamse tak van Sportspress.be – de Vlaamse Bond van Sportjournalisten en -fotografen (VBS) – telt vandaag 469 leden. Onder hen slechts 18 vrouwen: 2 beroepsjournalisten, 2 beroepsfotografen en 14 niet-professionele medewerkers. Dat is een schamele 4 procent. Uit de cijfers sinds 2005 blijkt dat de vrouwelijke vertegenwoordiging steevast schommelt tussen de 2 en de 5 procent. Bij de Franstalige tegenhanger - L'Association professionnelle francophone

des journalistes sportifs (APFJS) – zijn de cijfers vergelijkbaar: van 21 vrouwen (4,1 procent) in 2005 tot 15 vrouwen (4,4 procent) dit jaar.

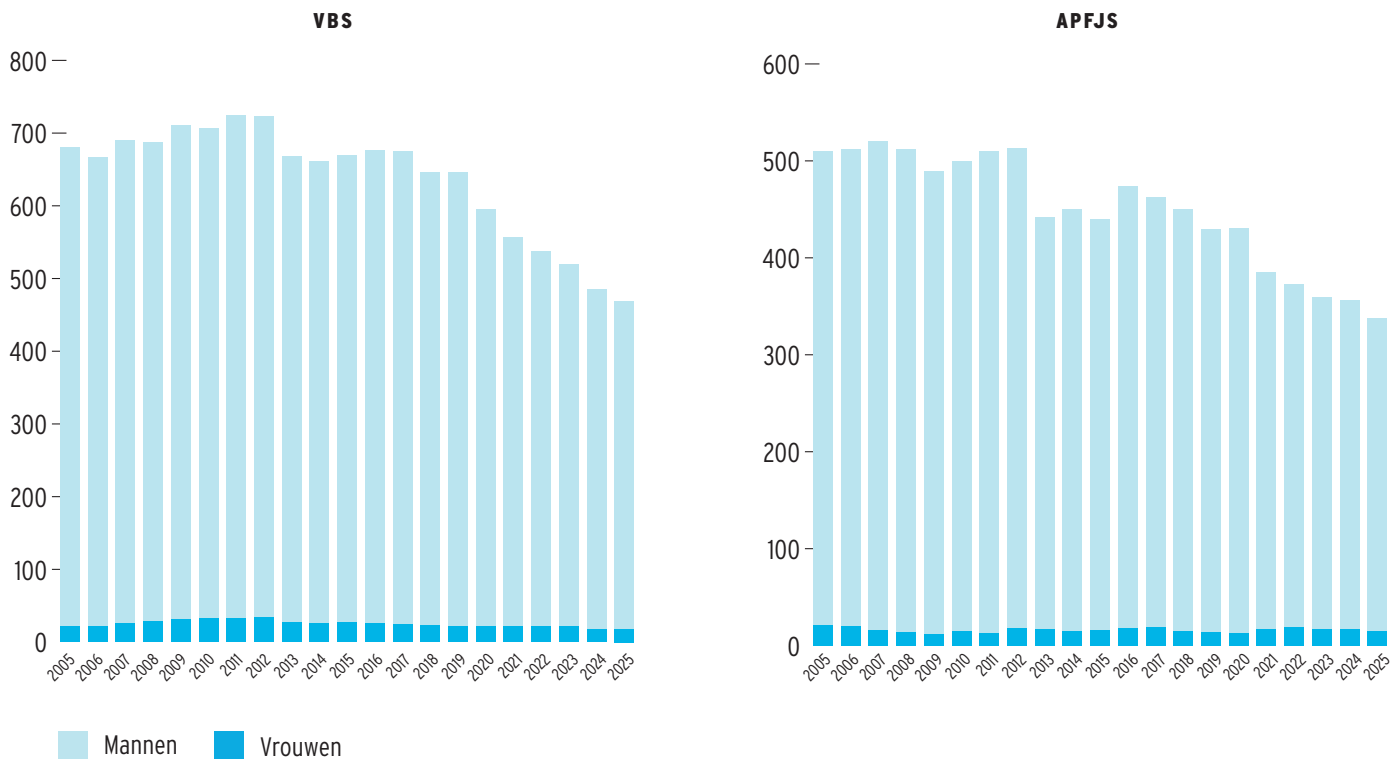
Waar het met de vrouwelijke vertegenwoordiging op de sportredacties bij radio en tv nog meevalt (Tess Elst, Steffy Merlevede, Inge Van Meensel, Astrid Demeure, Catherine Van Eylen, Lies Vandenberghe ...) blijkt vooral bij de Vlaamse kranten sport haast uitsluitend een mannenzaak. Er werken momenteel twee vrouwelijke sportjournalisten bij DPG Media (*Het Laatste Nieuws*, *De Morgen*) en drie bij Mediahuis (*De Standaard*, *Het Nieuwsblad*, *Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van*

Limburg). Nochtans benadrukken beide mediahuizen dat ze streven naar een gezonde genderbalans. 'De richtlijn is dat we iedereen met talent een kans willen geven. Uiteraard zouden we niets liever willen dan dat er meer vrouwen solliciteren', zegt Michiel Ameloot, hoofdredacteur Sport binnen News City (HLN + VTM Nieuws). 'De aanvragen om stage te mogen lopen bij onze sportredactie komen nagenoeg alleen van mannelijke profielen', voegt hij eraan toe.

OPLEIDING

'We stellen inderdaad vast dat het interessegebied van vrouwelijke studenten vaak bij tv of radio ligt, veel minder bij de kranten', weet Valentijn Horemans, coördinator bij Thomas More. 'Binnen het vak sportjournalistiek tellen we jaarlijks zo'n tien à vijftien studenten, van wie twee à drie vrouwen. Bij de kranten hebben we de afgelopen jaren helaas niemand kunnen afleveren, bij Spoorza met Mercedes Vandenbroucke wel. En met Jolien Delval hebben we iemand die

Sportspress.be: aantal vrouwelijke en mannelijke leden van 2005 tot 2025



al enkele jaren bij DAZN werkt als Digital Content Creator. Zij presenteert daarnaast regelmatig *De Vierkante Paal*, een podcast voor en door Antwerpfans.

Eenzelfde geluid bij Howest. Sander Van Nieuwenhuyse, coördinator sportjournalistiek, stelt vast dat van de 75 sportjournalisten die de afgelopen vijf jaar aan de Hogeschool West-Vlaanderen afstudeerden er slechts vijf het vrouwelijke geslacht hadden. De dertien studenten sportjournalistiek in het huidige academiejaar zijn overigens allemaal jongens. 'Vrouwelijke studenten kiezen ook zelden voor een stage op een krantenredactie. Een uitzondering is Valerie Van Avermaet, die stage liep bij *Het Nieuwsblad* en daar nog altijd werkt (*als watcher van Club Brugge, nvdr*). We merken wel dat sommige vrouwelijke studenten algemene journalistiek wel interesse hebben in sportjournalistiek, maar twijfelen om de stap te zetten. Dit

komt vaak door een gebrek aan zelfvertrouwen of de perceptie dat ze onvoldoende sportkennis hebben.'

ROLMODELLEN

Een gebrek aan zelfvertrouwen? Minder interesse? Angst voor het avond- en weekendwerk? Het is koffiedik kijken waarom de instroom van vrouwen in de sportjournalistiek al sinds jaar en dag zo laag is. 'Door Lies Vandenberghe nog veel meer 360 graden uit te spelen op tv, online en in de krant hopen we meer jonge vrouwen warm te maken voor de sportjournalistiek', aldus Michiel Ameloot.

'Het accentueren en in de verf zetten van bekwame, talentvolle vrouwelijke sportjournalisten kan stimulerend werken', vindt ook Niels Poissonnier, voorzitter van de VBS. 'Aan de hand van gastcolleges bijvoorbeeld. Maar zeker en vast ook door

hen nadrukkelijk kansen te geven, op grote sportevenementen of in belangrijke sporten, zodat ze uitgroeien tot een rolmodel voor andere toekomstige vrouwelijke sportjournalisten. Onder meer Lies Vandenberghe, Tess Elst, Valerie Van Avermaet en Caro Houbreghts laten zien dat ze hun plaats in de sportjournalistiek hebben, maar ook bijvoorbeeld Inge Van Meensel, Steffy Merlevede en tot voor kort Valerie Hardie (*onlangs ontslagen bij Het Laatste Nieuws, nvdr*) geven al decennialang blijk van veel knowhow en kunde.'

Poissonnier besluit: 'Binnen de VBS en in het werkveld merken we dat alle mediabedrijven - afgezien van de economisch moeilijke tijden - graag kansen willen geven aan getalenteerde vrouwelijke sportjournalisten. Er is dus zeker een groot draagvlak voor meer vrouwen in de sportjournalistiek.'

‘Journalisten beseffen te weinig wat de macht is van algoritmes’

In maart onthulde onderzoek van VRT NWS dat pro-Russische groepen in België mensen rekruteren om fake news te verspreiden. Desinformatie uit Rusland is alomtegenwoordig en de verspreiding ervan wordt steeds gesofisticeerder. Hoe ga je daar als journalist best mee om? We vroegen het aan Rusland-expert en Egmont Instituut-analist Jan Balliauw.

MARGOT CASSIERS

Jan Balliauw ging in 1990 in de Sovjet-Unie wonen om het land beter te begrijpen. Hij werkte sindsdien meer dan 40 jaar als Rusland-correspondent en -reporter, eerst voor VPRO Radio en van 1993 tot eind 2024 voor VRT NWS. In die tijd heeft hij Russische (des)informatiestromen enorm zien evolueren.

Hoe zou je desinformatie in de Russische context omschrijven?

‘Desinformatie is een instrument dat de Russische overheid gebruikt om onze samenleving te ondermijnen. Rusland ziet het Westen, en vooral nu Europa, als vijand. Om die reden is Rusland hier al sinds 2014 desinformatie via sociale media aan het verspreiden.’

‘Desinformatie komt via verschillende kanalen, maar die via sociale media heeft de grootste impact. Achter de schermen werken algoritmes die bepaalde dingen pushen en andere dingen niet. Ik heb de indruk dat veel mensen in het Westen, ook journalisten, te weinig beseffen wat de macht is van die algoritmes. Terwijl de Russen al heel lang goed doorhebben hoe ze daarop moeten inspelen om hun

desinformatie zo veel mogelijk te verspreiden. Ze doen dat trouwens op een heel geraffineerde manier. Het is niet zo dat zij in hun desinformatie alleen maar het Russische standpunt verheerlijken. Nee, ze zaaien onrust, ze zaaien vertwijfeling.’

‘Een mooi voorbeeld daarvan vond plaats tijdens de Amerikaanse campagne voor de presidentsverkiezingen in 2016, waarbij de Russen een betoging en een tegenbetoging organiseerden via sociale media. Het ging over een bibliotheek in Houston waar een moslimsectie geopend zou worden.

Enerzijds kwamen er ultranationalisten op straat onder stimulans van een trollenfabriek. Anderzijds hadden de Russen ook een tegenbetoging op straat gekregen.

Toen de journalisten naar die betogingen gingen en met de organisatoren wilden spreken, bleken die er niet te zijn, want die zaten in Sint-Petersburg.’

‘Door de tegenstellingen in de samenleving op te kloppen, zorgen de Russen ervoor dat het veel moeilijker wordt om compromissen te sluiten. En dat is natuurlijk de basis van een democratie, dat je compromissen kan sluiten over de partijgrenzen en de verschillende standpunten heen. Maar hoe

extremer die standpunten, hoe moeilijker dat wordt. Ze zijn er op die manier in geslaagd om de afgelopen jaren via sociale media veel verdeeldheid en vertwijfeling te zaaien. Het is natuurlijk niet zo dat alle discussies in onze samenleving te wijten zijn aan de Russen, maar zij proberen ons wel op te stoken. Zij hebben bijvoorbeeld de discussies over migratie niet veroorzaakt, maar ze poken de tegenstellingen wel op.’

Kan je een voorbeeld geven van hoe je als journalist in je verslaggeving desinformatie moest doorprikken?

‘Vlak voor de inval in Oekraïne zag je dat Rusland zeer actief het narratief promootte dat het zeker niet ging om een invasie. Nochtans zag je de opbouw van de troepensterkte rond de grenzen van Oekraïne gebeuren. Ik heb toen herhaaldelijk gezegd dat er een invasie aankwam, omdat de bedoelingen van de Russen duidelijk waren. Het werd niet door iedereen geloofd. Zelfs de Franse inlichtingen zeiden dat de Russen niet zouden binnenvallen. Die zaten er helemaal naast.’

‘De desinformatie van de Russen voor de invasie van Oekraïne was dus zeer



‘Niet alle discussies in onze samenleving zijn te wijten aan de Russen, maar ze proberen ons wel op te stoken’

succesvol, want de meesten geloofden de Russen op hun woord. Ik heb echter door scha en schande moeten leren dat je Poetin niet kunt vertrouwen. Hij is een leugenaar. De afgelopen jaren zagen we dat soort voorbeelden bijna dagelijks. De briefings van het Russisch ministerie van Defensie zitten vol onwaarheden. Maar je moet daar natuurlijk wel naar luisteren, want het zegt iets over Rusland en wat voor hen belangrijk is. Je kunt het dan wel doorprikken, maar je moet het altijd in je achterhoofd houden.’

Welke tips zou je geven aan journalisten om te navigeren tussen die verschillende informatiebronnen?

‘Wees niet te vlug tevreden. Denk niet te gauw dat je het doorhebt, blij zoeken. Soms naar heel kleine dingen. Ga eens kijken naar het weerbericht. Was er bewolking of scheen de zon? Toets dat af aan de beelden die je ziet of aan de verhalen die je krijgt.’
‘Probeer ook zoveel mogelijk bronnen te vinden. Als het bijvoorbeeld gaat over de oorlog met Oekraïne zijn er nogal wat Russische bronnen die de oorlog steunen,

maar die willen dat Rusland meer zou doen. Wat zij dan op sociale media zetten is vaak kritisch en dat geeft soms ook inzicht in wat er gebeurt aan die zijde. Prigozjin, de baas van Wagner, was zo iemand.’
‘Dus je kunt wel dingen te weten komen, maar het vraagt doorgedreven aandacht. Bij VRT NWS zochten collega Marijn Trio en ik soms urenlang alle Telegramkanalen af. Door alles samen te leggen krijg je toch een beeld van wat er aan de hand is. Je moet gewoon blijven zoeken.’

Zie je bepaalde evoluties naar de toekomst in hoe journalisten gewapend zijn voor dergelijke desinformatiecampagnes?

‘De evolutie is natuurlijk momenteel zeer negatief, als je ziet wat er in Amerika gebeurt. Ik denk dat we ons nog meer dan vroeger daartegen moeten wapenen. Want waar het gevaar vroeger vanuit Rusland en China kwam, is het nu niet uitgesloten dat het ook vanuit Amerika gaat komen. Het zal ook moeilijker worden om die invloed van de sociale media terug te dringen, met Elon Musk min of meer in de Amerikaanse regering.’

‘Je ziet bovendien dat de journalistiek in de Verenigde Staten onder druk komt. Ik heb bijvoorbeeld de afgelopen drie jaar vaak *The Washington Post* gebruikt om zicht te krijgen op de oorlog in Oekraïne, omdat de Amerikaanse inlichtingendiensten veel meer wisten dan de Europese. Ze zaten zeer dicht bij Poetin en hadden dus heel goede inzichten in de oorlog. Als Europese journalisten hebben wij die bronnen niet, maar Amerikaanse journalisten wel. En ja, als zij onder druk komen te staan, dan ziet het er natuurlijk ook voor ons niet zo goed uit. Dus ik denk dat we voor een moeilijke periode staan.’

Is journalistiek dan des te belangrijker vandaag?

‘Ja, we moeten ons sterk bewust zijn van de rol die we op dit moment spelen. Het is heel belangrijk om correct te informeren, proberen allerlei mythes te doorprikken en zo een tegengewicht te vormen tegen desinformatie. Daarvoor moeten journalisten zich ook meer beginnen toeleggen op Rusland en bijvoorbeeld Russisch leren, zodat ze toegang hebben tot Russische bronnen. Dat is belangrijk, want Rusland gaat niet weg en we gaan er hoe dan ook mee moeten samenleven.’

Onderzoek praktijktarieven voor freelancejournalisten in Vlaamse nieuwsmedia: de eerste bevindingen

Afgelopen winter peilden we via een online vragenlijst hoe het anno 2025 gesteld is met de vergoedingen van freelancejournalisten in Vlaanderen. Op basis van de resultaten publiceren we in juni een nieuwe tarievenbrochure. Uit vele duizenden Excelvakjes visten we alvast deze eerste bevindingen op.

HANS DIERCKX

'De tarieven bij tijdschrift X (naam bekend bij de redactie) zijn al minstens tien jaar dezelfde. Uit angst voor represailles durft niemand actie te ondernemen.' Zo vatte een van de freelancejournalisten uit het VVJ-onderzoek zijn of haar situatie samen.

En, inderdaad, de tarieven die verschillende zelfstandige leden van die redactie ons bezorgden, bleken opmerkelijk laag. Dat de stiel niet bepaald een goudmijn is, is geen geheim. Vele vakbroeders en -zusters doen hun werk met hart en ziel, en daar maken sommige mediabedrijven handig gebruik van om de vergoedingen laag te houden. Het gaat de grote uitgevers, ondanks de moeilijke markt, de gestegen loonkost van het vast personeel en de extra kosten voor bedeling van papieren uitgaven, nochtans voor de wind (zie de jaarcijfers verderop).

Ondertussen ging de levensduurte door de inflatie de afgelopen vijf jaar met bijna een kwart omhoog. In België houden de vaste lonen gelukkig gelijke tred, dankzij de automatische indexering, maar zelfstandi-

gen moeten daar zelf achter gaan vragen bij hun klanten (of bedelen, zoals iemand het noemde). Op een zeer geconcentreerde markt met slechts drie hele grote uitgevergroepen, en daarrond een bonte groep van enkele dozijnen andere afnemers, is dat voor 'de kleine zelfstandige' meestal moeilijk. Maar ook niet onmogelijk, want Mediahuis, Belga en de VRT verhoogden de afgelopen jaren bijvoorbeeld weldegelijk collectief de tarieven voor freelancejournalisten, en DPG deed dit voor een deel. Roularta houdt, ondanks meerdere collectieve oproepen, vast aan de oude prijsstabellen.

De VVJ werkt momenteel aan een nieuwe tarievenbrochure, waarin we zo precies mogelijk in kaart willen brengen welke vergoedingen vandaag courant zijn. Voor zelfstandige journalisten kan deze brochure dienen als leidraad en hefboom om met hun afnemers te spreken over een correcte vergoeding voor het geleverde werk. Tijdens ons veldonderzoek stelden we alvast het volgende vast.

48%

Net niet de helft van de tarieven die we noteerden in onze steekproef werd sinds 2020 nog geïndexeerd. Gezien de fikse inflatie is een stagnerende vergoeding als zelfstandige de facto een fors verlies. Bij 52% van de antwoorden was er wel een verhoging. In de tarieven die we konden inkijken, blijkt inderdaad dat er her en der hogere tarieven gehanteerd worden dan in onze vorige brochure over praktijkvergoedingen voor freelancejournalisten, uit 2022. Vooral bij de scherp afgelijnde prijsformules, zoals het tarief per letterteken of per dag, is de bovengrens van toen nu eerder het gemiddelde geworden. Bij de prijs per opdracht, bijvoorbeeld een foto of artikel van twee pagina's, is dat minder duidelijk zichtbaar. We geven mee dat daarnaast een deel van de respondenten niet wist of er een indexering is toegepast. Wellicht gaat het om freelancers die nog niet lang genoeg voor een specifieke klant werken om hiervan op de hoogte te zijn.

SCHERM VERSUS PAPIER

Voor een website werken brengt nog steeds duidelijk minder op dan voor een papieren uitgave. Autonome internetmedia betalen hun redacteurs zo'n 10 cent per woord, terwijl een tijdschrift daar vlot het drievoudige voor veil heeft. Gezien het aantal papieren titels en edities jaar na jaar afneemt, en dus een steeds groter percentage journalisten op het internet gaat publiceren, is dit de facto een stille maar stevige snoei in de vergoeding van de betrokken broodschrijvers.

6 EURO PER STUK

Dat is de gemiddelde bodemprijs voor korte artikels op de regiopagina's van enkele nationale kranten. Voor middellange stukken, waarvoor je ter plaatse moet gaan of op zijn minst enkele telefoontjes dient te plegen, gaat de prijs omhoog, richting de 50 euro. In het beste geval mag je een dikke 200 euro factureren, in ruil voor een groot artikel.

Dat in de regionale journalistiek andere tarieven gelden dan in de nationale, is geen geheim en een oud zeer. Bij één regionale krant bedraagt de prijs per teken zelfs amper één vijfde van wat gangbaar is op nationale redacties. Voor een foto hebben zij dan weer een schamele 7,5 euro veil.

‘Ik hield netto meer over toen ik deeltijds poetshulp was dan nu als freelance journalist’

VAN 6 TOT 66 MILJOEN

De recente jaarcijfers tonen geen uitgeverssector in nood. Mediahuis genereerde in 2024 een omzet van 1,23 miljard euro, een nagenoeg identiek cijfer als het jaar voordien. Daaruit haalde het een winst van 66 miljoen, wat ongeveer 9% minder is dan in 2023. Roularta, dat weliswaar op een kleinere schaal speelt, zag eveneens een stabiele omzet, maar wel een hoger winstcijfer dan het jaar daarvoor. Zij sloten 2024 af met 6 miljoen winst op een omzet van 320 miljoen. Mediafin, deels eigendom van Roularta, maakte 7 miljoen winst op een omzet van 88 miljoen. Van DPG Media, qua omzet de grootste groep in Vlaanderen, kenden we bij het per perse gaan nog geen cijfers.

HOEVEEL PER DAG?

Dagtarieven zijn courant, zeker in de televisiesector, en hebben het voordeel dat ze een bepaalde werkzekerheid schenken. Maar de verschillen zijn groot, van een dikke 200 tot soms 400 euro of nog iets meer. De meeste journalisten die deelnamen aan onze enquête factureren 300 à 350 euro voor een dag. Als je dat laatste zou extrapoleren naar een maand van twintig werkdagen, dan kom je in theorie aan een mooie maandomzet en dus een leefbaar nettoloon. Bij een dagprijs van 200 euro verdien je netto, afhankelijk van de gezinssituatie, maar net meer dan het equivalent van het wettelijk minimumloon. Opvallend: in de audiovisuele sector liggen de dagprijzen hoger, ook voor zuiver redactioneel werk, waarvoor geen gespecialiseerd materiaal nodig is. We hebben het dan enkel over nationale zenders, want op regionaal niveau zijn de tarieven dan weer lager.

‘Ik zou wat ik doe graag in loondienst kunnen doen, want ik kom letterlijk al zes maanden niet meer rond. Het is niet leefbaar. Met ‘prestige’ betaal je de rekeningen niet’

GRATIS VERGADEREN

‘Men verwacht van ons om online dagelijks en één keer per week op de redactie aan een vergadering deel te nemen waar geen vergoeding tegenover staat.’ Dergelijke verborgen prestaties, vaak zelfs zonder kilometervergoeding, komen meermaals boven water in ons onderzoek. Net zoals voorstellen maken en opvolgen, aanslepen-de revisies, SEO-optimalisatie, onderhandelingen met ‘te creatieve’ eindredacteuren en veranderende publicatiedatums. Zoals bij elke zelfstandige gebeurt er achter de schermen nog een boel extra werk, dat niet verrekend kan worden in de prijs van het eindproduct, zeker niet als het gaat om een prijs per teken of regel. *‘Ik werk stevast langer aan een stuk dan financieel gezien zou mogen’,* zei iemand daar nog over.

CHECK

In onze onderzoeksresultaten dook een nieuwe werkgever op: Facebook. Althans onrechtstreeks, want zij doen een beroep op enkele mediabedrijven en persagent-schappen om nepnieuws op te sporen op het platform en daar factchecks over te schrijven. Ook in Vlaanderen werken enkele VVJ-leden in onderaanneming voor Mark Zuckerberg, die per stuk betaalt, aan een marktconforme prijs.

59%

Op de vraag ‘Vind jij dat je over het algemeen correct vergoed wordt om kwalitatief werk af te leveren?’ antwoordde 59% van de respondenten negatief. Slechts 19% vindt van wel, en de rest bleef neutraal. ‘We worden voortdurend onderbetaald’, schreef iemand erbij. *‘Maar we blijven het slikken omdat we onze job zo graag doen. Zo houden we helaas een systeem in stand dat niet leefbaar is. Ik pleit schuldig, want ik doe het ook.’*

WEEKENDWERK: + 10%

De wereld draait door in het weekend, op zondagavond zijn er ook journaals op de televisie, en op één na heeft elke krant een maandageditie. Weekendwerk hoort dus net zo bij de journalistieke stiel als bij de zorg, de horeca of de kleinhandel. Maar waar je in vele sectoren in loondienst ‘s zaterdags zo’n 25% en op zon- en feestdagen 50 tot 100% extra kan verdienen, krijgen zelfstandige journalisten gemiddeld een schamele 10% extra om op diezelfde dagen op te draven. Het beste resultaat dat we in ons onderzoek noteerden, was een bonus van 25%.

De hongerlonen

- » De laagste dagprijs die uit ons onderzoek naar boven kwam, was 170 euro, oftewel 21,25 euro bruto per uur, voor een werkdag van 8 uur. Het gaat om een lokaal online medium dat zich richt op een internationaal publiek.
- » Voor het allerlaagste tarief per artikel moet je - weinig verrassend - een gratis blad zijn. Zij betalen 3,5 euro voor een kort stukje. Voor langere artikels wordt royaler betaald: 25 euro.
- » Evenmin fraai is een tarief dat een schrijver ons toevertrouwde: 1 eurocent per teken, het tarief dat geldt voor een kort artikel van 600 tekens. Het gaat om een krant van een van de grote uitgevershuizen.
- » Alsof weigeren om tarieven te verhogen na een ferme inflatie nog geen broodroof is, wat dan te denken van een verlaging van de tarieven? Twee journalisten maakten er melding van. Ze werken nochtans niet bepaald voor een schamele en noodlijdende uitgever, integendeel.

Trump en de media: Amerikaanse journalisten slaan alarm

In de Verenigde Staten is grote bezorgdheid ontstaan over de frontale aanvallen op de persvrijheid.

LUC VANHEERENTALS

In februari besliste Donald Trump The Associated Press te weren van persconferenties in het Witte Huis. Het ging dan niet alleen om het feit dat AP vasthoudt aan de benaming 'Golf van Mexico', maar volgens Taylor Budowich, vice-stafchef van het Witte Huis, 'dringt AP meer algemeen via haar taalgebruik een partijdig wereldbeeld op'. Het Witte Huis bepaalt vanaf heden ook zelf welke journalisten toegang hebben tot de president. Volgens White House Correspondent's Association, die de afgelopen eeuw hierop toezicht hield, bedreigt dit de onafhankelijkheid van de vrije pers. Gevreesd wordt dat dit de voorbode is van toegangsbeperkingen voor journalisten die kritische vragen stellen en persconferenties eerlijk en nauwkeurig verslaan conform deontologische regels. Defensie-minister Pete Hegseth zette ondertussen grote media als *The New York Times* en NBC uit hun kantoren op het Pentagon en gaf er het radicaal-rechtse *Breitbart* en *One America News* toegang. Klap op de vuurpijl is de beslissing om de subsidies voor Radio Free Europe, Radio Free Asia en Voice of America via het US Agency for Global Media grotendeels stop te zetten. Vakbonden en journalistenverenigingen hebben daartegen inmiddels een rechtszaak aangespannen.

INTIMIDATIE

En dan is er Brendan Carr, de nieuwe voorzitter van de onafhankelijke media-toezichthouder Federal Communications Commission (FCC). In Project 2025, het conservatieve draaiboek voor een autoritair presidentschap, schreef Carr het hoofdstuk



© Belga

over FCC. In het kader van de gerechtelijke klacht die Trump indiende tegen CBS omdat de zender de bijdrage van Kamala Harris tijdens het presidentieel debat te positief had voorgesteld, heeft ook Carr een onderzoek aangekondigd naar de beelden. Jessica Rosenworcel, die Carr voorafging als FCC-voorzitter, waarschuwde er reeds voor dat dit orgaan nooit mag verworden tot 'presidentiele spraakpolitie'. Carr dreigt er nu mee de uitzendrechten van zenders in te trekken. In een open brief uiten een vijftigtal Amerikaanse journalistenorganisaties scherpe kritiek op 'deze intimidatie van grondwettelijk beschermde redactionele beslissingen'.

De Society of Professional Journalists waarschuwde Carr er al voor om zijn regelgevende macht niet te misbruiken om nieuwsverslaggeving te beïnvloeden. Trump blijft ook verder rechtszaken aanspannen tegen kritische mediabedrijven. Om rechtszaken te vermijden, die ze nochtans zeker zouden winnen, blijken die plots bereid tot een financiële schikking. Meta schikte voor 25 miljoen dollar, ABC News betaalde Trump 16 miljoen dollar en ook CBS neigt tot een schikking. Ook Jeff Bezos, eigenaar van *The Washington Post*,

voelt nattigheid. Recent besliste hij dat opiniepagina's nog enkel het belang van persoonlijke vrijheden en de vrije markt kunnen verdedigen.

MIJNENVELD

De reacties vanuit de mediawereld zijn zeer negatief. 'Het is zeer zorgwekkend om te zien hoe Trump iets aanvalt dat zo essentieel is voor de basis van een democratisch land, nog afgezien van het wijdverbreide gebruik van misinformatie en desinformatie door zijn regering,' aldus Jon Schleuss, voorzitter van The NewsGuild-CW, de grootste journalistenvakbond in Noord-Amerika. 'Jullie voeren een terreurbewind waarbij je hoopt dat niemand het ziet,' aldus Larry Goldbetter, voorzitter van de National Writers Union. De NWU riep zich uit tot een 'Sanctuary Union' die er alles aan doet om 'de veiligheid en zekerheid van haar leden te waarborgen ongeacht hun immigratiestatus'. Volgens Kiran Nazish van de Coalition for Women in Journalism, hebben veel journalisten het gevoel in een mijnenveld te lopen en passen ze daarom vaker zelfcensuur toe. 'Ze hebben schrik voor rechtszaken en vragen zich af of ze in dat geval wel zullen geholpen worden.'





FOTOGRAAF

INGE KINNET

Fotografie gaat over intimiteit. Je legt iets vast dat iemand aan jou onthult. Iets waarvan jij vindt dat het de essentie van die persoon weet te vatten. Het vraagt een bepaald inlevingsvermogen in de mens die jij voor je hebt. Maar ook een open blik die de persoon uitnodigt helemaal zichzelf te zijn. Fotografie gaat ook over kijken en aanvoelen. En dan het juiste moment weten te kiezen, zodat je dat ogenblik kunt vereeuwigen. Toen ik eind 2020 in het vluchtelingenkamp rond Duinkerke was, zag ik hoe het kleine meisje het andere meisje uit haar beker te drinken gaf. In dat ene gebaar zag ik te midden van al de ellende een vleugje menselijkheid. Zo'n moment wil ik vasthouden, door de kracht ervan te fotograferen. Aangrijpende en mooie momenten in sprekende beelden bewaren, het is en blijft m'n passie als fotografe.

D.D.V.D.W. ↔ DE MORGEN EN DEMORGEN.BE

DE REGELS VAN DE CODE GELDEN OOK BIJ DE PUBLICATIE VAN EEN OPINIEBIJDRAGE

Het artikel is een opiniestuk van professor emeritus Dirk Voorhoof met kritiek op het vonnis in de strafzaak tegen Nathan Vandergunst, alias Acid. Vandergunst werd veroordeeld omdat hij de naam van klager had vermeld in een YouTubevideo over het Reuzegom-arrest. In de eerste zin na de titel en inleiding van zijn opiniestuk vermeldt Voorhoof de naam van klager en de naam van de vennootschap rond het restaurant van zijn ouders.

De opiniebijdrage gaat over de veroordeling van influencer 'Acid' naar aanleiding van de video op YouTube waarin hij klager ter sprake bracht. In het vonnis beschouwt de rechtbank van eerste aanleg klager als het slachtoffer van het misdrijf belaging. De richtlijn bij artikel 23 van de Code bepaalt dat een journalist bijzonder terughoudend dient te zijn bij de identificatie van slachtoffers van criminaliteit, waarbij identificatie van publieke figuren een uitzondering kan vormen. Klager maakt aannemelijk dat hij geen publiek figuur is en dat het voor de redactie duidelijk moest zijn dat hij wilde vermijden om geïdentificeerd te worden. De redactie toont ook niet aan welk maatschappelijk belang het noemen van de naam van klager in deze context rechtvaardigt.

Anderzijds is de betwiste publicatie een opiniebijdrage en bepaalt artikel 14 van de Code dat redacties in alle onafhankelijkheid beslissen of ze een opiniebijdrage al dan niet publiceren. Deze vrijheid geeft hen evenwel geen vrijgeleide om bij de publicatie van een opiniebijdrage de andere principes van de Code te veronachtzamen.

Gezien de hierboven geschetste context is de Raad van oordeel dat de redactie bij de publicatie van de opiniebijdrage in dit specifieke geval onvoldoende terughoudend is omgesprongen met de identificatie van klager. De klacht is gegrond op dit punt.

Over mogelijke feitelijke fouten spreekt de Raad zich niet uit, aangezien klager de klacht daarover pas heeft toegevoegd in zijn laatste repliek en ze grotendeels gebaseerd is op een vonnis van de burgerlijke rechtbank van 19 april 2024, ruim twee maanden na publicatie van het betwiste artikel.

NOVA ACADEMIA ↔ DE TIJD EN TIJD.BE

RECHTZETTING VAN RELEVANTE FEITELIJKE FOUT MOET OOK IN DE KRANT GEBEUREN

Naar aanleiding van de recente oprichting beschrijft het artikel Nova Academia als de 'universiteit' van een groep Nederlandse complotdenkers. In het artikel staat dat Willem Engel, de voorzitter van de actiegroep Viruswaarheid, zou gaan lesgeven aan de universiteit. Over Engel vermelden de journalisten dat hij werd veroordeeld voor opruiing en smaad. De inleiding meldt dat een van de journalisten incognito naar proeflessen van Nova Academia ging. De journalisten schrijven dat Nova Academia linken heeft met de rechts-populistische partij Forum voor Democratie van de Nederlandse politicus Thierry Baudet.

De journalist zegt dat hij incognito deelnam aan de proeflessen bij Nova Academia, klaagster zegt dat hij dat onder een alias deed. Het onderscheid doet in dit geval niet ter zake. De Tijd/tijd.be maakt aannemelijk dat de journalisten de informatie die ze in het artikel aan bod brengen niet op een andere manier konden verkrijgen. De oprichting van een privé-universiteit, waardoor het observatorium voor sektarische organisaties en de Staatsveiligheid gealarmeerd zijn, is van gewichtig maatschappelijk belang. En de journalisten hebben hun aanpak op voorhand overlegd met de hoofdredactie. Dit voldoet aan de richtlijn bij artikel 17 van de Code over incognito- en aliasjournalistiek. De klacht is ongegrond op dit punt.

Het gebruik van de term 'complotdenkers' en de vermelding van banden met de rechtspopulistische partij Forum voor Democratie vormen geen ongegronde beschuldigingen of verdachtmakingen in de zin van artikel 25 van de Code. De redactie heeft de term complotdenkers gebruikt op basis van stellingen die door de oprichters en lesgevers van Nova Academia publiekelijk werden geuit. De vermelding van de banden met Forum voor Democratie is feitelijk onderbouwd. De klacht is ongegrond op dit punt.

Het artikel vermeldt foutief dat Willem Engel veroordeeld werd wegens smaad. Dat strookt niet met artikel 1 van de Code. De klacht is gegrond op dit punt.

Zodra de redactie vernam dat er een feitelijke fout in het artikel stond, heeft ze de passage uit het online artikel verwijderd. De redactie heeft de fout rechtgezet met een naschrift onder het online artikel. Zo is de fout



SOFIE DEMEYER,
*Secretaris-generaal en
ombudsman, overloopt
de recentste uitspraken*

online loyaal rechtgezet. Maar de redactie heeft geen rechtzetting gepubliceerd in de krant, terwijl het in de context van de berichtgeving om een relevante feitelijke fout ging. Dat strookt niet met artikel 6 van de Code, wat betreft de krant. De klacht is gegrond op dit punt.

BAHAR CALINALTI & HOPE SAGLIK VE ↔ DAG ALLEMAAL

KLAAGSTER KREEG LOYAAL WEDERHOOR VIA HAAR AANSPEEKPUNT IN VLAANDEREN

Het artikel gaat over charmezanger Steve Tielens, die zich opwerpt als ambassadeur van de Turkse tandkliniek Calinalti Smile. De journalisten omschrijven B.C. als de Turkse contactpersoon achter die tandkliniek. Het artikel bouwt voort op het verhaal van een jonge vrouw, Alana Boone, die in *Dag Allemaal* eerder al had getuigd over een mislukte tandbehandeling in Turkije.

De journalist maakt aannemelijk dat zij over voldoende betrouwbare en van elkaar onafhankelijke bronnen beschikte om de inhoud van het artikel te onderbouwen en te staven. Ze maakt in het artikel ook duidelijk dat het verhaal van Alana losstaat van tandkliniek Calinalti Smile, waarvoor klaagster optreedt. Klaagster geeft niet aan welke fouten of onwaarheden in het artikel zouden staan.

Het artikel brengt beschuldigingen uit die de eer en goede naam van Calinalti Smile en klaagster betreffen en nopen tot wederhoor. De journalist maakt aannemelijk dat Steve Tielens in Vlaanderen fungeert als aanspreekpunt en contactpersoon voor tandkliniek Calinalti Smile en klaagster in Turkije en dat deze samenwerking via een overeenkomst is geregeld. Het is dan ook gerechtvaardigd om vragen voor een reactie over de praktijken van Calinalti Smile en klaagster voor te leggen aan Tielens. De journalist maakt bovendien aannemelijk dat Tielens deze vragen en de voorgenomen inhoud van het artikel, vóór het artikel werd gepubliceerd, besproken heeft met klaagster en dat zij daarna opnieuw contact heeft gehad met Tielens. Daarom is de Raad van oordeel dat het principe van wederhoor loyaal is toegepast.

P.H. ↔ DAG ALLEMAAL

TOESTEMMING NODIG BIJ GEBRUIK FOTO VAN SOCIALE MEDIA IN TOTAAL ANDERE CONTEXT

Het artikel gaat over het stukgelopen huwelijk tussen bekende Vlaming Tim De Pril en zijn vrouw Melissa. Bij het artikel staat een foto van een man in uniform die zijn insignes toont, zijn gezicht is geblurd. Het gaat om een foto die De Pril opnam in zijn getuigenis op sociale media met als opschrift: "Super dat je mijn vrouw zwanger hebt gemaakt."

De oorspronkelijke foto van klager stond op een publiek toegankelijke pagina op zijn Instagramaccount, in het kader van zijn promotie tot kapitein bij een luchtvaartmaatschappij. De passages in het artikel over klager gaan over zijn privéleven, met name over het feit dat hij de echtgenote van Tim De Pril zwanger zou hebben gemaakt. Dit maakt dat de foto in *Dag Allemaal* is gepubliceerd in een totaal andere context dan de context op het Instagramaccount van klager.

Dag Allemaal heeft de foto geblurd en de naam en enkele andere elementen verwijderd, maar klager is niet op doeltreffende manier onherkenbaar gemaakt. Door de vermelding dat hij piloot is en door zijn uniform en kapiteinsinsigne is hij identificeerbaar voor een brede omgeving, zoals zijn volgers op Instagram en zijn collega's binnen de luchtvaartmaatschappij.

Dag Allemaal toont geen maatschappelijk belang aan om de foto op deze manier te publiceren in een context van het privéleven van klager. *Dag Allemaal* heeft klager geen toestemming gevraagd voor de publicatie van de foto.

Daarom is de Raad van oordeel dat de publicatie van de foto het privéleven van klager schendt (artikel 23 van de Code) en indruist tegen de richtlijn bij artikel 22 over het gebruik van beelden van sociale media. Dat de journalist de foto gekregen heeft van Tim De Pril maakt in dit geval geen verschil.

KEYTRADE BANK ↔ P-MAGAZINE EN STEFAN LAMBRECHTS

OOK EEN TITEL MOET WAARHEIDSGETROUW ZIJN

Het artikel gaat over X, een jongeman en lezer van *P-Magazine*, die een beursrekening heeft bij Keytrade Bank. Eind augustus 2024 stelde hij vast dat hij geen aandelen meer kon kopen omdat zijn beursrekening zo goed als leeg was. Aangekochte aandelen waren wel gedebiteerd maar het geld van verkochte aandelen was niet op zijn rekening teruggestort. P-Magazine schrijft in de titel dat Keytrade Bank het geld van klanten laat verdwijnen. Klaagster vindt dat het artikel onwaarheden bevat en dat er onterecht geen loyaal wederwoord werd geboden om relevante feitelijke informatie recht te zetten. Tevens bevat het artikel ernstige beschuldigingen waarvoor onterecht geen kans op wederhoor werd geboden. Voorts stelt Keytrade Bank dat er sprake is van belangenvermenging en inbreuken op de onafhankelijkheid van de journalist.

Waarheidsgetrouwe berichtgeving

Het staat elk medium vrij een eigen stijl te hanteren. Titels mogen scherp, vereenvoudigend en provocerend zijn om de aandacht van de lezer te trekken. Maar dat betekent niet dat een titel onjuist mag zijn of iets anders mag zeggen dan het artikel zelf. *P-Magazine* respecteert dit principe niet wanneer het schrijft dat Keytrade Bank het geld van haar **klanten laat verdwijnen**. Het artikel gaat niet over klanten, maar over **één klant**. Klaagster maakt aannemelijk dat ze het geld van die klant niet **liet verdwijnen**, maar dat het door een technisch probleem **niet zichtbaar** was in de applicatie van de beursrekening. De klacht is gegrond op dit punt, wat de titel betreft.

Wederhoor/wederwoord

Schrijven dat Keytrade Bank het geld van haar klanten laat verdwijnen is een ernstige beschuldiging die de eer en de goede naam van de bank

betreft. *P-Magazine* had Keytrade Bank hiervoor een loyale kans op wederhoor moeten bieden. De journalist stelt dat hij, bij gebrek aan een ander telefoonnummer, verschillende keren naar het contactcenter van de bank heeft gebeld, maar zonder resultaat omdat het contactcenter overbelast was. De journalist heeft niet geprobeerd om de bank via mail of op andere manieren te bereiken. Hij toont niet aan dat het praktisch niet mogelijk was om de bank vóór publicatie van zijn artikel te contacteren. Daarom is de Raad van oordeel dat de journalist geen loyale kans op wederhoor heeft geboden. De publicatie van een recht van antwoord maakt het gebrek aan wederhoor vooraf niet ongedaan. De klacht is op dit punt gegrond.

Onafhankelijkheid en belangenvermenging

P-Magazine ontkent niet dat de aanleiding om het artikel te schrijven een slechte ervaring was die de CEO had met klagster. Vertrekken van een persoonlijke ervaring om een bepaalde handelswijze aan de kaak te stellen, is geoorloofd, ook als die getuigenissen van medewerkers van het medium komen.

De Raad kan niet uitmaken of de publicatie van dit verhaal door *P-Magazine* een zelfstandige beslissing was van de redactie, of dat het gebeurde in opdracht van de CEO die zo druk wou zetten op Keytrade Bank in de context van zijn privégeschil met de bank. Bijgevolg kan de Raad zich er niet over uitspreken of hier sprake is van belangenvermenging.

LEES DE VOLLEDIGE UITSPRAKEN
OP WWW.RVDJ.BE



‘Ik wil wederzijds begrip wekken tussen redactie en publiek’



Sinds februari is Judit Verstraete nieuwsombudsvrouw bij VRT NWS. Ze volgt Bert Lauwers op en staat nu aan het hoofd van het kleine team dat klachten en opmerkingen van het publiek behandelt. ‘Als je fouten toegeeft en rechtzet, kan het publiek er meer begrip voor opbrengen.’

CHARLOTTE DEPREZ



Wat doet het nieuwsombudsteam precies?

‘Het team volgt vooral de mails van het publiek op met vragen of opmerkingen over de berichtgeving. Wanneer we een klacht ontvangen, lezen we die zorgvuldig en onderzoeken we of ze gegrond is. We toetsen de berichtgeving van VRT NWS aan de journalistieke deontologie, de code van de Raad voor de Journalistiek en ons redactiestatuut. Ongeveer 8 procent van de klachten blijkt gegrond te zijn.’ ‘Als er bijvoorbeeld een inhoudelijke fout wordt vastgesteld, zorgen we dat die wordt rechtgezet. Dat kan via een correctie in het artikel zelf of via onze speciale pagina voor correcties en aanvullingen op radio- of tv-berichten. Onnauwkeurigheden tasten de geloofwaardigheid van de nieuwsdienst aan. Als je fouten toegeeft en rechtzet, kan het publiek er meer begrip voor opbrengen. Ook journalisten staan hier doorgaans positief tegenover; ze zien het als een kans om hun werk te verbeteren.’

Krijgen jullie veel klachten?

‘Vorig jaar kregen we ongeveer 9.000 mails binnen, waarvan ongeveer de helft klachten waren. Veel klachten gaan over

grote nieuwsgebeurtenissen of gevoelige onderwerpen, zoals Israël en Hamas. Daarbij lopen de meningen sterk uiteen. Bij zulke onderwerpen kan je vaak niemand tevredenstellen met je antwoord, omdat mensen willen dat je partij kiest. VRT NWS heeft een onpartijdigheidsverplichting en de redactie mag geen standpunt innemen. Die mag wel alle relevante stemmen en opinies laten horen, en dan kunnen mensen daar zelf hun conclusies uit trekken.’

Vind je het moeilijk om onpartijdig te zijn in je beoordeling?

‘Ik vind dat niet moeilijk. Mijn belangrijkste drijfveer is wederzijds begrip wekken tussen de redactie en het publiek. Ik wil nuance brengen in een tijd waarin polarisatie en fake news steeds meer terrein winnen. Het publiek heeft ook niet altijd gelijk. Vaak moeten we uitleggen dat journalisten redactionele vrijheden hebben.’

Kan je een voorbeeld geven van die redactionele vrijheden?

‘We krijgen veel vragen over taalgebruik. Bijvoorbeeld de discussie over ‘witte’

versus ‘blanke’ mensen. De redactie laat beide termen toe en volgt hier de maatschappelijke en taalkundige evolutie. Ik vind trouwens niet dat de redactie altijd zomaar het taalgebruik moet aanpassen. Zo wil de Fietzersbond de term ‘zwakke weggebruiker’ vervangen door ‘actieve weggebruiker’. Hoewel ik begrijp waar die voorkeur vandaan komt, moeten we zorgen dat onze taal helder blijft voor iedereen. Daarover ga je dan beter in dialoog.’

Hoe wil je die dialoog verder versterken?

‘Op langere termijn wil ik werken aan meer zichtbaarheid, zowel extern als intern. Ik wil nog meer inzetten op transparante communicatie naar het publiek over onze werkwijze en beslissingen. Maar ook intern wil ik bijvoorbeeld workshops organiseren voor journalisten om hen inzicht te geven in de feedback van het publiek. Al is dat iets voor de toekomst, want er is recent veel ervaring weggefallen binnen ons team. De focus nu is ervoor zorgen dat onze werking weer stevig staat. Ik heb daar alle vertrouwen in, want er zijn nieuwe gemotiveerde medewerkers aan de slag.’

IN & UIT HET VAK

BEN DE SMET (30) IS FREELANCE JOURNALIST

‘Doe al tijdens je studies kleine projecten’



‘Dankzij mijn freelancestatuut kan ik van allerlei soorten journalistiek proeven. Als online redacteur bij *Humo* zet ik artikels uit het blad online en schrijf ik actuestukken over tv, concerten, muziek en media.

Dat combineer ik met het becommentariëren van atletiekwedstrijden in stadions en op livestreams. Daarnaast schrijf ik over film en literatuur voor magazines als *De Reactor* én begeleid ik studenten bij hun bachelorproef Mediastudies aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.’
‘Ik legde geen klassiek traject af. Ik deed een bachelor Taal- en Letterkunde, een master Gender en Diversiteit, een lerarenopleiding en een doctoraat in de Communicatiewetenschappen. De overstap vanuit de academische wereld was best een aanpassing. In de wetenschap werk je maanden aan een paper, terwijl in de journalistiek snelheid cruciaal is. Toch blijft de kern van mijn werk hetzelfde: schrijven en nadenken over cultuur en media.’

‘Beginnende journalisten zou ik aanraden om tijdens hun studie al proactief kleine projecten op te pakken. Zo schreef ik voor een faculteitsmagazine en werkte ik mee aan een filmfestival. Dat soort ervaringen helpen om een portfolio op te bouwen en je vaardigheden te ontwikkelen. Check ook journalist.be. Daar vond ik de vacature van *Humo* en nuttige info over starten als freelance journalist.’

‘In de toekomst hoop ik vooral verder te bouwen rond mijn drie grootste passies: sport, literatuur en film. Op korte termijn kijk ik vooral uit naar de zomer, want *Humo* zal traditiegetrouw present tekenen op de festivalweides.’ (SF)

Ben je ergens drie maanden aan de slag als journalist in hoofdberoep? Dan kan je het statuut van stagiair-beroepsjournalist aanvragen. Contacteer ons: info@journalist.be, 02 777 08 40

NICK DE BACKER (35) VOELT ZICH THUIS BIJ FOD JUSTITIE

‘Ik ben geen geboren journalist’

Nick De Backer droomde nooit van een journalistieke carrière. Toch werkte hij 14 jaar in de sector; eerst als schrijvend journalist, daarna bij TV Oost als nieuwsreporter en eindredacteur. ‘Ik ben erin gerold’, vertelt hij. Nochtans koos hij op zijn 18de voor Journalistiek aan de Gentse Arteveldehogeschool. ‘De variatie sprak me aan’, aldus De Backer. ‘Iets wat ik ook waardeerde als reporter. De ene dag cover je een grote brand, 24 uur later bericht je over een moordproces. Alles is mogelijk.’

De Backer: ‘Zolang ik plezier haalde uit mijn werk, deed ik voort. Maar ik ben geen geboren journalist. Mijn vrouw, VTM-journalist, is dat wel. Zij bekeek als kind het nieuws en kende meteen haar toekomst. Dat heb ik nooit gehad.’

Bij TV Oost werd De Backer justitiespecialist. ‘Een fascinerende wereld’, vertelt hij. ‘De Bende van Nijvel werd een van mijn passies. Nabestaanden en slachtoffers van de terreurgroep zullen me zeker nog kennen, ik heb hen vaak gesproken. Ook het euthanasieproces rond Tine Nys en de moord op burgemeester Ilse Uyttersprot zullen me altijd bijblijven. Als regiojournalist zat ik toen op de eerste rij.’

Met zijn werk haalde hij verschillende keren de nationale media, bijvoorbeeld rond de Bende van Nijvel. ‘Als regio-reporter heb je het voordeel dat je dicht bij het nieuws staat. Na verloop van tijd ken je sommige verhalen en details beter dan iemand die er vanop meer afstand naar kijkt.’

IAK

Na acht jaar TV Oost sloop er routine in zijn werk. 'Je hebt alles al eens gedaan. Er zijn ook geen 100 manieren om een nieuwsverhaal te brengen. Dat een regioreporter meestal alles zelf doet - filmen, interviewen én monteren - voedde een zekere frustratie. Je kan moeilijk dezelfde kwaliteit leveren als nationale media die werken met geluids- en cameramensen.'

'Te vaak bleef mijn werk aan de oppervlakte. Noodgedwongen: veel tijd voor diepgravend onderzoek is er niet. Reporter zijn is dan wel spannend – 's avonds moet je reportage klaar zijn – maar het stilde mijn honger niet langer. Ik zocht meer inhoudelijke verdieping. Hoe werkt justitie, en bij uitbreiding de overheid écht? Wat gebeurt er achter de schermen?'

'Reporter zijn is dan wel spannend maar het stilde mijn honger niet langer'

Eind 2023 waagde De Backer de sprong. Sindsdien is hij communicatiedeskundige bij de FOD Justitie. 'Die overstap kwam op precies het juiste moment', vertelt hij. 'Het gaf een nieuwe drive.'

De Backer werkt op de centrale communicatiedienst. Daar houdt hij zich bezig met persberichten, sociale media, de website en interne communicatie. 'We verzekeren dat de 25.000 medewerkers van de FOD Justitie goed geïnformeerd blijven. Maar we communiceren ook naar de buitenwereld over wat er binnen Justitie gebeurt.'

Zijn journalistieke vaardigheden bleken een grote troef. 'Wervend schrijven, helder verwoorden van complexe zaken, inschatten waar het nieuws of de kern van een verhaal zit: dat



NICK DE BACKER

VROEGER

Nieuwsreporter en eindredacteur bij TV Oost

NU

Communicatiedeskundige bij FOD Justitie

deed ik vroeger, dat doe ik vandaag nog steeds. Het verschil? Bij de FOD krijg je meer tijd om je werk grondig aan te pakken. Ik ervaar minder dagelijkse deadlinestress en kan aan verschillende projecten tegelijk werken.'

'Er zijn ook meer kansen om door te groeien. Bij TV Oost werkten we in een klein team. Dat was fijn, maar bood weinig toekomstperspectief. Hier kan je je specialiseren in verschillende aspecten van communicatie. Je kan intern solliciteren voor een andere job zonder de FOD te verlaten. De mogelijkheden zijn enorm.'

Een tweede carrièrewending is De Backers intrede in de lokale politiek. 'Ik ben altijd erg actief geweest in het verenigingsleven. Met de tijd kwam daar een politieke microbe bij. Ik voelde de zin om mee aan het roer te staan. In oktober 2024 werd ik gemeenteraadslid in Berlare. Dat was uiteraard nooit mogelijk geweest als journalist.'

De switch van journalistiek naar overheid en politiek bleek uiteindelijk een logische evolutie. 'Ik kijk met veel voldoening terug op mijn journalistieke jaren, maar mis het niet. Soms hoor of lees ik dingen waarvoor ex-collega's een halve arm zouden geven. Het kost me echter geen moeite om die interne keuken intern te houden. De knop is omgedraaid.' (TD)

Koinon, het investeringsvehikel van de West-Vlaamse ondernemersfamilie De Nolf, heeft midden maart een overnamebod op Roularta Media Group gedaan. Het legde 34,8 miljoen euro op tafel om de zowat 16 procent aandelen die het nog niet bezit, in handen te krijgen en de mediagroep van de beurs te halen. De minderheidsaandeelhouders verzetten zich tegen het volgens hen te karige uitkoopbod van de familie De Nolf.

Roularta verkocht intussen de vakbladen *Artsenkrant*, *De Apotheker* en *Ak Hospitals* aan de West-Vlaamse Professional Media Group (PMG). Midden vorig jaar deed Roularta al drie andere vakbladen van de hand: *Grafisch Nieuws*, *Verpakking & Label* en *Media & Communication*. Ook toen was PMG de afnemer. Roularta, dat ook al zijn Duitse tijdschriften verkocht, behaalde vorig jaar een omzet van 320,3 miljoen euro. Daarop boekte het bedrijf een nettowinst van 6,1 miljoen euro.

Sinds het begin van het tv-jaar, dat in september 2024 startte, zijn bij productiehuis Woestijns in totaal twaalf mensen ontslagen. De aanleiding is de daling in het aantal bestellingen. 'De druk op de Vlaamse mediasector is vandaag voelbaar, daarom is er ook afscheid genomen van vaste medewerkers', zei woordvoerder **Kristof Demasure** in de Vlaamse kranten.

Ook bij DPG Media rolden er koppen. Negen mensen van de redactie van *Het Laatste Nieuws* kregen er midden februari hun C4. DPG Media stelde dat de ingreep noodzakelijk was vanwege stijgende distributiekosten, maar die uitleg strookt niet met de sterke financiële resultaten van het mediabedrijf. In een publiek statement eiste de VVJ daarom meer transparantie en garanties

(Z)ONDER EMBARGO



© Sarah Van Looy

voor de toekomst van de journalistiek in Vlaanderen.

Uit de jaarlijkse CIM-cijfers blijkt dat Radio2 (VRT) de marktleider is met een marktaandeel van ruim 25%. De nummer 2, Qmusic (DPG Media), volgt op respectabele afstand met 13,7%. Op de derde plaats prijkt Joe (DPG Media), dat met 12,3% het beste resultaat laat optekenen sinds de oprichting in 2009. Studio Brussel (VRT, 8,2%) en Radio1 (VRT, 7%) vervolledigen de top vijf.

De CIM-cijfers wezen ook uit dat Vlamingen in de maand februari 5,4 miljoen keer een podcast, fragment of een al uitgezonden programma van VRT (her)beluisterd hebben. De VRT NWS-podcast 'Het kwartier' was in februari de meest beluisterde podcast in Vlaanderen met meer dan 570.000 luisterbeurten. 'HLN-Nieuws' staat met 517.002 luisterbeurten op plaats 2 en 'Stoute schoenen', de Klara-podcast met Bart Van Loo en de opvolger van 'De Bourgondiërs', vervolledigt de top 3, met 406.959 luisterbeurten.



David Naert © VRT

Een opmerkelijk initiatief in Stekene haalde de media. De cultuurraad van de Oost-Vlaamse gemeente van 19.000 inwoners reikte de cultuurprijs 2024 uit aan de *Gazet van Stekene*. Deze papieren krant begon in december 2021 met een oplage van 4000 exemplaren. Intussen heeft de maar liefst 64 pagina's tellende gazette al een oplage van 9000 exemplaren. Wie zegt er dat print dood is?

Ook onderzoeksjournalistiek is niet dood. En dat willen ze bij *Apache* graag zo houden. Daarom wil de nieuwswebsite een gespecialiseerde opleiding in de onderzoeksjournalistiek aanbieden aan twee beloftevolle jonge journalisten. De vorming kreeg de naam 'Fellowship Georges Timmerman' en is genoemd naar de man die vijftien jaar geleden aan de wieg stond van *Apache*, dat nu onder leiding staat van **Karl Van den Broeck**. Om die opleiding te kunnen financieren lanceerde Apache een crowdfundingactie. Daarmee werd in een mum van tijd de nodige 50.000 euro opgehaald. Apache besliste om de crowdfunding verder te zetten voor extra begeleiding en langere ondersteuning en om het kweekpro-

gramma voor onderzoeksjournalisten een duurzame toekomst te geven.

Nog een lovenswaardig initiatief is goednieuws.be. De in 2016 opgerichte website wil de nadruk leggen op het positieve in de wereld en zo bijdragen tot een positiever wereldbeeld. Oprichter **Jeroen Ongenaë** vindt dat ons wereldbeeld een stuk negatiever is dan de realiteit. En dat is goed nieuws.

Bij Sportspress.be werd de raad van bestuur vernieuwd. De mandaten van voorzitter **David Naert** en ondervoorzitter **Bruno Govers** lopen tot 2028, maar de mandaten van alle andere bestuurders moesten opnieuw ingevuld worden. **Rudy Nuyens** gaat een nieuw mandaat aan als secretaris-generaal. **Dominique Delhalle** neemt het mandaat van penningmeester op. Beide mandaten lopen tot 2029. **Kristof Lenaerts** en **Manu Jous** gaan een nieuw mandaat aan als gecoöpteerd bestuurder. Ook zij zetelen in de raad van bestuur tot 2029. Dat geldt ook voor de acht bestuursleden die namens VBS (Nederlandstalig) en APFJS (Franstalig) afgevaardigd worden naar de raad van bestuur. Namens de VBS zijn dat **Niels Poissonnier**, **Maarten Delvaux**, **Kristof Liberloo** en **Nico Vereecken**. Namens APFJS zetelen **Antoine Masson**, **Marc Gérardy**, **Michel Salmon** en **Vincent Kalut** de volgende vier jaar in de raad van bestuur. Met Nico Vereecken en Vincent Kalut zitten er voor het eerst twee fotografen met stemrecht in de raad van bestuur. Logisch, want fotografen nemen een aanzienlijk deel van het ledenbestand van Sportspress.be in.

Heb je zelf iets te melden voor deze rubriek, mail het dan naar redactie@journalist.be



IN MEMORIAM FRANS WAUTERS

Frans Wauters heeft op 1 april het leven verlaten. De dood, alhoewel imminent, heeft hem toch in snelheid genomen. Hij is thuis in Le Quesnoy-en-Artois in zijn slaap gestorven.

Zijn journalistieke carrière begon in 1969 bij *de Volksgazet*. Na het faillissement van die krant in 1978 werkte hij mee aan de start van *De Morgen*. Begin jaren tachtig lag hij er mee aan de basis van de informatisering van de redactie en de paginaopmaak. In 1987 stapte hij over naar de VUM, aanvankelijk als instructeur voor het elektronische redactiesysteem. Vanaf 1991 werd hij tot aan zijn brugpensioen in 2003 weer schrijvend journalist bij *Het Volk* en *Het Nieuwsblad*. Hij volgde voornamelijk het sociaal-economisch nieuws. Bij *De Morgen* en de VUM was hij ook vakbondsafgevaardigde.

Na zijn brugpensionering had hij meer tijd voor zijn passies. De wereldzeeën bezeilen bleef een droom, maar hij bouwde wel een zeilboot. Toen die klaar was, begon hij aan een grotere. Zijn derde, een catamaran, bleef in de steigers. Zijn jongste dochter zal hem afwerken.

Frans bleef ook actief in de sector. Zo was hij jarenlang secretaris-penningmeester van de VVJ en de AVBB en penningmeester van de Raad voor de Journalistiek. Van 2007 tot 2012 was hij directeur van de JAM. In die periode was hij drijvende kracht achter de realisatie van het Journalistenhuis in de Zennestraat.

Dat het journalistenpensioen nog bestaat, is in belangrijke mate te danken aan Frans. Hij toonde aan dat de geplande afschaffing eind 2011 door minister Vincent Van Quickenborne geen besparing maar een meeruitgave voor de overheid zou zijn. Over pensioenen moest je Frans niets wijsmaken. Onlangs nog, op 19 februari, publiceerde hij op Apache een artikel over de hervormingsplannen van de regering waarin hij de pensée unique en het gebrek aan kritische journalistiek hekelde over de zogenaamde onbetaalbaarheid van pensioenen.

De leegte die Frans Wauters achterlaat als echtgenoot, vader, vriend en journalist is immens.

Gie Van Roosbroeck



NIEUWE KORTINGEN OP SOFTWARE VOOR VVJ-LEDEN

E-facturatie: 1 jaar gratis

Billit is een Belgisch programma waarmee je elektronische facturen kan opmaken, wat vanaf 2026 verplicht is voor ondernemingen.

Prijs abonnement Billit:
7,5 euro/maand

>> VVJ-leden: eerste jaar gratis

Interviewtranscriptie: fikse kortingen

Interviews uitschrijven kost veel tijd. Krachtige transcriptietools als Limecraft of Good Tape kunnen je hierbij een heel handje helpen.

Prijs abonnement Good Tape:
165 euro/jaar

>> VVJ-leden: 45 euro korting

Prijs abonnement Limecraft:
15 euro/uur

>> VVJ-leden: 33% korting

Vind het volledige aanbod
aan ledenvoordelen op
onze site:





SLUIT VIA DE VVJ EEN VERZEKERING BEROEPSAANSPRAKELIJKHEID OP MAAT VAN JOURNALISTEN AF

WAT?

- De burgerrechtelijke contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid die de verzekerden oplopen wegens schade aan derden en die voortvloeit uit een vergissing, verzuim of onzorgvuldigheid in de uitoefening van de beroepsactiviteiten.
- Buitencontractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid die de verzekerde kan oplopen voor schade aan derden tijdens de exploitatie van de onderneming.

VOOR WIE?

- Voor VVJ-leden die beroepsjournalist, journalist van beroep, stagiair, student, docent of persmedewerker (journalisten in bijberoep) zijn. Je kan bezoldigd zijn of zelfstandig, georganiseerd alseemanszaak of als vennootschap.

PREMIE

- 350 euro/jaar
- +250 euro/jaar optionele dekkinguitbreiding voor VS/Canada

Check de QR-code voor meer informatie over intekenen op de polis:

